

Sreda, 26. januar 2005.
Svedok Bo Adam (Bo Adam)
Svedok Mitar Balević
Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak u 9.03 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA KVON: Sudija Robinson (Robinson) danas neće da prisustvuje sednici, tako da će preostale sudije, sudija Bonomi (Bonomy) i ja, da zasedaju po Pravilu 15bis.

TUŽILAC NAJS: Sa mnom je danas gospodin Sakson (Saxon) i ukoliko bude pitanja za ovog svedoka, gospodin Sakson će da ih postavlja.

SUDIJA KVON: Hvala. Molim svedoka da pročita svečanu izjavu.

SVEDOK ADAM: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA KVON: Hvala. Izvolite, sedite. Gospodine Miloševiću, počnite sa ispitivanjem svedoka.

GLAVNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Kvon (Kwon). Dobro jutro, gospodine Adam (Bo Adam). Molim vas recite svoje puno ime i prezime.

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Prezivam se Adam, ime mi je Bo, dakle zovem se Bo Adam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kada ste rođeni?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Rođen sam 1945. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas recite šta ste po profesiji i najkraće šta ste radili u svojoj radnoj karijeri?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Pa to je relativno kratko. Novinar sam nekih 28 godina. Pre toga bio sam na univerzitetu, a kao novinar uglavnom sam se bavio međunarodnim pitanjima, kao i pravnim pitanjima, na primer Palme (Olaf Palme) i Lokerbi (Lockerbie). Bio sam reporter, bio sam urednik, a od 2002. godine ne radim, zato što bolujem od raka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste bili na Kosovu i Metohiji, odnosno vi ste bili u Račku (Recak), posetili ste Račak?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi kada je to bilo?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: 2000. godine u martu, koliko se sećam, ali to bi trebalo da se proveriti. Imam štambilj u pasošu. Samo trenutak, sada dobijam engleski prijevod. Malo sam se zbunio zato što sam slušao engleski prevod onoga šta sam govorio na nemačkom. Možda bih mogao da govorim malo i engleski, a da pređem ponekad na nemački, u slučaju da bude komplikovano da govorim na engleskom.

SUDIJA KVON: To nije problem. Izvolite, govoriti kako želite.

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Dakle, bilo je to u martu 2000. godine. 21. marta ... Došao sam u Račak 23. marta ... Trebao bih da proverim pasoš. Da, 21. mart. To je bio isti dan kada je gospođa Ranta (Helena Ranta) bila u Račku, a koja je tamo vršila istragu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Adam, molim vas recite a zašto ste vi otišli u Račak? Možete li to da objasnite?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Za dolazak u Račak popstojala su dva glavna razloga. Prvi razlog bio je to što je Račak prouzrokovao mnogo visokih emocija u zapadnom svetu. U stvari, da budem precizan, radilo se o vestima iz Račka koje su to prouzrokovale. Bio je to jedan od glavnih, odlučujućih momenta u kosovskoj krizi i mnogi političari i mediji u to vreme rekli su da je Račak sve preokrenuo u rat. Definitivno je jasno da je Račak pomogao da se u javnom mnjenju slomi otpor prema započinjanju rata. To je jedan od razloga. Možda bih mogao da citiram jednu izjavu jednog vodećeg političara ... Dobro ... Više ne dobijam prevod. Gospodin Klinton (Bill Clinton) koji je tada bio predsednik Sjedinjenih Američkih Država (United States of America) ...

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, izvinjavam se što prekidam svedoka, ali mislim da će u jednom trenutku da se postavi pitanje prihvatljivosti iskaza ovog svedoka. Možda bi bilo najbolje da odmah iznesem naš stav, pa neću morati ponovo da ga iznosim. Iz materijala kog smo videli i na osnovu naših istraživanja, ovaj svedok došao je u Račak godinu dana nakon tog događaja, tako da postoje problemi sa prihvatljivošću i relevantnošću bilo čega šta on može da kaže. Naravno, pričekaćemo da vidimo šta on može da kaže, jer mi predviđamo da će da se radi o iskazu iz druge ruke, a koji neće da bude prihvatljiv za ovo Pretresno veće. Kad je reč o tome da on pokušava da spomene javne izjave drugih ljudi, kao što je predsednik Klinton, ja u ovom trenutku ne mogu da vidim relevantnost takvog iskaza. Čini se da je to u vezi sa rešenošću međunarodne zajednice da preduzme one korake koje je preduzela. I nije na novinaru da govori o tome. Kad kažem "novinar" ne mislim ništa loše, nego, jednostavno, ukoliko se bude govorilo o tome, to treba onda da radi odgovarajući svedok kad za to dođe vreme. Možda bih morao da dodam još nešto. Mi, naravno, shvatamo da teze odbrane ovog optuženog obuhvataju i navode o zaveri raznih sila da se podjarmi Srbija i da su se zato oslonili na Račak. I samo zbog tog razloga ne bih želeo

da se protivim, jer će možda da izgleda da ja time priznajem da u tom delu njegove odbrane ima i nekog smisla. Međutim, ja ću sigurno da se usprotivim kad bude jasno da je materijal koji slušamo neprihvatljiv. Ukoliko optuženi želi da koristi svoje vreme na taj način, da izvodi dokaze koji na kraju neće da imaju nikavu vrednost, to je njegov izbor za koji se on odlučio i onda neće moći da traži kasnije, nakon što prođe njegovih 150 dana, da mu se da još vremena. Prema tome, to je njegova odluka, ali mislim da moramo da budemo pažljivi u vezi sa pitanjima prihvatljivosti i relevantnosti.

ADVOKAT HIGINS: Časni Sude, dozvolite mi da nešto kratko kažem. Kada je reč o onome šta je rekao gospodin Najš (Nice), mislim da će da bude mnogo pametnije da čujemo kako će da se razvija ovaj iskaz pre nego što sudije donesu bilo kakvu odluku. Meni se čini da je ovaj svedok pozvan kao svedok o činjenicama. Prema tome, on onda svakako ima pravo da skrene vašu pažnju na one stvari koje je pročitao, na one stvari koje je on zapazio i koje su možda dovele do njegove istrage. Samo toliko, časni Sude.

SUDIJA KVON: Hvala.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Najš, meni vaša intervencija uopšte nije pomogla. Mislim da bi mi od mnogo veće pomoći bilo da je do vaše intervencije došlo onda kada se postavi neko pitanje na koje može da se postavi prigovor. Meni se čini, dakle, na osnovu onoga šta ste vi rekli, da će da bude takvih pitanja, ali sada je svedoku postavljeno pitanje zašto je išao u Račak. I on je davao svoj drugi razlog zašto je išao u Račak. Mislim da će meni sigurno da bude od pomoći da znam njegove razloge.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, on je izneo te razloge, ali ja sam reagovao samo zato ...

SUDIJA BONOMI: On je rekao da postoje dva razloga. Izložio je jedan. Koliko sam razumeo, sad izlaže drugi.

TUŽILAC NAJS: I ja sam to shvatio. Ono šta je on rekao, početak njegovog odgovora: "Mogu li da citiram izjavu jednog vodećeg političara, gospodina Klintona". Prema tome, to je kako sam ja shvatio, a u vezi sa onim šta je on rekao da su vesti o Račku uzburkale emocije u zapadnom svetu i da su mnogi političari rekli da je Račak ono šta je na kraju situaciju preokrenulo prema ratu. I meni se jednostavno činilo da je to nešto šta je neprihvatljivo da se čuje iz usta ovog svedoka.

SUDIJA BONOMI: Samo trenutak, gospodine Najš. On je veoma pažljivo ispravio tu izjavu i rekao je da su vesti o Račku preokrenule sve u rat i čim je to rekao otvorila su se vrata pitanja kakve su to bile vesti i jesu li te vesti preokrenule sve u rat. I to je veoma relevantno.

SUDIJA KVON: Mislim da ne moramo više na to da trošimo vreme.

TUŽILAC NAJS: Kratko rečeno, ja neću agresivno da prigovaram. Samo sam izneo naš opšti stav iz razloga koji sam već rekao.

SUDIJA KVON: Opšte je pravilo da su iskazi iz druge ruke prihvatljiviji, a na Pretresnom veću će onda da bude da odredi kolika je dokazna vrednost takvih iskaza. Izvolite, nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Kvon. Dakle, gospodine Adam, prekinuti ste kad ste objašnjavali koje vesti koje ste slušali i informacije koje su bile na raspolaganju su vas motivisale da idete u Račak?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Možda bih mogao prvo da završim citat onog šta je rekao gospodin Klinton u svojoj poruci naciji, neposredno pre rata, veče pre nego što je počeo rat. On je spomenuo samo Račak i rekao je, barem koliko ja mogu da se setim, da su u Račku nedužni muškarci, žene i deca bili prisiljeni da kleknu u blato i da su onda po njima opalili rafalima. Mislim da sam gotovo tačno citirao. To je jedna veoma teška optužba. Prema

tome, to je sasvim dobar razlog da novinar ode tamo i to ispita, čak i godinu dana nakon događaja. Budući da je gospodin Najs rekao da se tu radilo o godini dana i da to nije imalo nikavog značaja, moram da kažem da sam tamo bio istog dana kada je tamo bila i gospođa Ranta, tako da mislim da bi moji nalazi mogli da budu korišćeni na isti ili sličan način. Naravno, ne na isti način. Ja nisam ekspert. Na sličan način. Dakle, to je dakle bio prvi, glavni razlog za svakog novinara koji je to istraživao. Drugi razlog bio je to da su od samog početka službene verzije događaja u Račku bile dovođene u sumnju. Bilo je stvari koje su mene kao novinara sa stažem dužim od četvrt veka navele da kažem "nešto ne valja u ovoj priči. Nešto je čudno". Na primer, ona jaruga u Račku. Govorili su o jarugi. Drugi novinari su govorili o jarugi ili rovovima. Rovovi se ne kopaju u begu. Rovovi se kopaju da bi ljudi mogli da se bore. To je značenje rova. Bilo je i drugih aspekata zbog kojih je moglo da se sumnja. Na primer, srpski zvaničnici pozvali su televizijsku ekipu kako bi to snimila, a to je vrlo neobično u takvoj situaciji. Drugi aspekt bio je da ako su oni počinili zločin, zašto nisu uklonili mrtve kako bi ih sakrili? Zašto su napravili prezentaciju na takav način? Prema tome, sva ta pitanja naterala su nas da kažemo "hajde da saznamo šta je stvarna, objektivna istina u vezi s tim". Onda smo pokušali, na primer, da pribavimo dokumente. Dobili smo neke dokumente od OEBS-a (OSCE, Organization for Security and Cooperation in Europe) koji su bili poluslužbeni. Oni su bili osnova za saopštenje za javnost koje je davao OEBS (OSCE, Kosovo Verification Mission).

SUDIJA KVON: Gospodine Adam, molim vas da vaši odgovori budu kraći.

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: U redu. Ovaj dokument o kome sada govorim je specijalni izvještaj o Račku od 17. januara. Tamo je OEBS uvrstio i izjavu gospodina Vokera (William Walker). Pretpostavljam da vi već sve znate o tome. Kad smo dobili taj dokument, zaključili smo da je tu nešto vrlo čudno. Naime, u tom dokumentu se uopšte

ne spominju nikave bobrbe između OVK (UCK, Ushtria Clirimtare e Kosoves) i jugoslavenskih, odnosno srpskih snaga u Račku.

SUDIJA KVON: Gospodine Adam, odgovorili ste u dovoljnoj meri na pitanje. Pitanje je bilo šta je bila svrha vaše posete, odnosno šta vas je motivisalo da odete u posetu. Sada je na optuženome da vam postavi dodatna pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Kvon. Pre nego što postavim dodatna pitanja gospodinu Adamu, želeo bih da skrenem pažnju da ovde u dokaznim predmetima, tabulator 1, upravo imate izjavu Klintona na koju se poziva svedok, a koja je bila jedan od razloga što je odlučio da istraži. On je novinar-istraživač. Ja ću citirati samo onaj deo na koji se pozvao svedok. To vam je u tabulatoru 1, peti pasus na toj jedinoj stranici ovoga šta je dato. To je izjava Klintona: "Treba da imamo na umu hiljade ljudi koji su suočeni sa hladnoćom i glađu u brdima Kosova". Ovo citiram: "Moramo da se setimo šta se dogodilo u selu Račak u januaru. Nedužni muškarci, žene i deca odvedeni su iz svojih domova u jednu jarugu i prisiljeni da kleče na zemlji. Po njima se pucalo rafalima, ne zbog onoga šta su učinili, nego zbog onoga šta su oni bili". To je izjava. Molim da se uvrsti kao dokazni predmet. A pre nego što nastavim, imate pod brojem 2 i ovaj drugi specijalni izveštaj Verifikacione misije OEBS-a. Samo ću citirati prvi red iz ovog ... Na početku izveštaja gde počinje sa *summary* (sažetak), "15. januara 1998. godine", to je greška, jer je 1999. godine, ali nije važno "u selu Račak ubijeno je 45 albanskih civila". To je ono šta se tvrdilo. Dakle, gospodine Adam, da li iz ovoga šta ste objasnili ...

SUDIJA BONOMI: Samo trenutak, gospodine Miloševiću. Moramo prvo tome da damo sledeći broj dokaznog predmeta.

sekretar: To će da bude D273.

SUDIJA KVON: Izvolite nastaviti gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Adam, ako mogu da zaključim iz ovoga šta ste do sada rekli, vas su sumnje odvele u Račak?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi da li ste imali još neke razloge za vaše sumnje? Koji su bili sve razlozi za te vaše sumnje?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Pa dosta sam se bavio time. Mislim da sam već odgovorio. Mogao bih, istina, još satima da nastavim o mojim sumnjama, jer je bilo mnogo sumnji.

SUDIJA KVON: Izvolite, nastavite, gospodine Miloševiću. Postavite sledeće pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste imali u vidu i onaj prvi izveštaj, odnosno prvu izjavu Vokerovu, gde je on rekao da ... Ja mogu da citiram da je rekao: *"Mostly elderly men* (uglavnom stariji ljudi) ...

SUDIJA BONOMI: Gospodine Miloševiću, ovo je očigledno sugestivno pitanje. Meni to neće da bude ni od kakve pomoći kada budem razmatrao vaše teze. Svedok želi da kaže nešto o svojoj istrazi. Mi znamo da je on došao tamo zbog sumnji. Prema tome, ne bi li sada bilo bolje da se okrenemo njegovoj istrazi i onome šta on kaže da je otkrio?

SUDIJA KVON: Pokušajte da postavljate konkretnija pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Želeli ste da date dodatno objašnjenje, gospodine Adam, koliko sam razumeo u vezi sa ovim vašim sumnjama?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da. U stvari kako biste shvatili šta sam ja onda istraživao, prvo moram da vam dam kontekst. Govorim sada o izveštaju OEBS-a. To je bio službeni ili poluslužbeni dokument koji je izdala jedna međunarodna organizacija koju plaćaju

poreski obveznici Evrope (Europe). Prema tome, oni moraju da govore istinu i da budu neutralni. Znači, u tom izveštaju imamo veoma jak opis masakra. Spominju se pogubljenja. Spominju se straci, ljudi koji nisu bili u dobi za borbu. Spominju se žene i deca i tako dalje. I kaže se da su oni pogubljeni. Gospodin Voker je rekao da su pogubljeni iz neposredne blizine, iz oružja koje im je držano uz glavu. To je, znači, bio početak moje istrage. To je bio kontekst. Da li je to tačno ili nije tačno. Zatim smo razgovarali ...

SUDIJA KVON: Ko ste to "vi"?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Mi novinari u "Berliner cajtunga" (Berliner Zeitung). Mi smo jedan mali tim slobodnjaka koji smo radili na tome i ja sam bio vodeći među njima. Onda smo razgovarali kakva je mogućnost da dobijemo protokole koje je napisala gospođa Ranta, jer nama se činilo da je to najobjektivniji način da se sazna da li je bilo masakra ili nije bilo masakra. U tome smo bili sasvim neutralni, jer tada to ništa nismo znali. Međutim, ono šta nas je zbunjivalo, a ja to mogu da kažem na osnovu mog iskustva, je to da obično takvi dokumenti procure u medije. Netko ih pusti. Međutim, ovaj dokument nije procurio u novine. Ovaj dokument, odnosno ti protokoli nisu procurili. I kad smo onda tražili na sve strane i kada smo na kraju dobili sve te protokole gospođe Ranta iz njene forenzičke istrage, postalo je sasvim jasno da navodi o pogubljenju iz neposredne blizine, pucanje u glavu, nisu tačni, barem kada je reč o tim protokolima. Naravno, mi nismo sami to radili, to proučavali. Pitali smo druge forenzičke eksperte o njihovoj proceni i u "Berliner Zeitung-u" intervjuirali smo jednog nemačkog eksperta koji je rekao da su ti navodi neutemeljeni. To je, znači, bio drugi korak moje istrage, jer moja istraga nije bila, naravno, samo istraga na licu mesta, nego i istraga dokumenata. To je moj posao novinara.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste istraživali ponašanje srpskih vlasti u vezi s Račkom? Da li ste u vašem timu u kome je raz-

matrano pitanje Račka, šta ste maločas pomenuli, razmatrali kome bi mogao biti od koristi takav incident koji je dobio takav spektakularan publicitet u zapadnoj javnosti?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Pa na kraju bilo je očigledno. Znete, kada govorite o Račku, govorite o najmanje 40 ljudi koji su izgubili živote. I to je tragedija. Prema tome, ako se govori ko od toga izvlači korist, to je nešto o čemu je veoma teško da se govori. Međutim, naravno, kad se govori u političkim parametrima, jasno je da je OVK profitirala od Račka, a ne srpska strana.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Adam, pogledajte, molim vas, tabulator broj 2 vaših dokumenata. Da li je to izveštaj OEBS-a koji ste vi spomenuli?

SVEDOK ADAM: Da.

SUDIJA BONOMI: Možete li, molim vas, da mi pokažete gde se tu kaže da je bilo dece i žena i da su muškarci bili starci, to jest da su bili stariji od dobi potrebne za borbu?

SVEDOK ADAM: Kad je reč o starcima, to se nalazi na četvrtoj stranici u izjavi gospodina Vokera. Zatim nakon toga spominju se tri žene i jedno dete, što je tačno. A gospodin Klinton je govorio o deci.

SUDIJA BONOMI: Međutim, vidite da na samom početku izveštaja imamo sažetak i to je ono šta je pročitao gospodin Milošević. Tu stoji da je ubijeno 45 albanskih civila, da je među žrtvama bila jedna žena i jedno dete. Da li je to tačno? Da li ste vi na osnovu vaše istrage ustanovili da je to tačno?

SVEDOK ADAM: Ja nisam nikad ustanovio tačan broj ljudi koji su umrli.

SUDIJA BONOMI: A jedna žena i jedan dečak?

SVEDOK ADAM: Jedan dečak, to je tačno. Međutim ja sam govorio o tome da je gospodin Klinton govorio o deci. Dobro. Ako sada pogledamo ovo ... To su bile dve žene ...

SUDIJA BONOMI: Dobro, to je sve šta mi treba u ovom trenutku, a sada je na gospodinu Miloševiću da nastavi ispitivanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Bonomi, nadam se da ste razumeli poentu – svedok je imao u vidu Klintonovu izjavu u kojoj on vrlo decidno kaže, ja sam vam to citirao: žene deca i starci prisiljeni da kleknu i pogubljeni, što nije moglo biti utemeljeno ni na čemu, osim na Vokerovim konstrukcijama. I to je ono šta je predmet interesovanja ove istraživačke grupe novinara.

TUŽILAC NAJS: Ne, to nije prihvatljiv komentar.

SUDIJA BONOMI: Samo jedan trenutak. Gospodine Miloševiću, ne znam kakva su vaša iskustva kad se bavite drugim ljudima, ali meni je dovoljno da mi neko nešto kaže jednom. Hvala.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, moj prigovor se odnosio na to što optuženi koristi priliku da odgovori na vaše pitanje, odnosno da iznese trdnju o nekome ko je bio svedok i o čijem kredibilitetu treba da odluči Pretresno veće. Već smo ranije imali ovaj problem.

SUDIJA KVON: Budući da smo, evo, sad čuli ovaj komentar, molim da nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Šta ste onda, gospodine Adam, šta ste onda učinili u pripremi vašeg puta u Račak?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Naravno, mi smo pokušali da stupimo u kontakt sa gospođom Ranta, kako bismo saznali, odnosno kako bismo od nje dobili komentar u vezi sa dokumentima do kojih smo došli. To smo hteli da učinimo pre svega zbog toga što smo mislili da je ona sam uzburkala emocije i da je to dodatno rasplam-

sala na pres konferenciji marta 1999. godine kada je govorila o ljudima u Račku, odnosno to je dosta komplikovano, budući da je ona izrekla jednu komplikovanu rečenicu. Rekla je da se samo radilo o civilima, o nenaoružanim civilima koji nisu upotrebili oružje, nisu pucali. Dakle, ovo nije direktan citat, ali to je otprilike ono šta je ona rekla na toj pres konferenciji. Mi smo joj se obratili. Ona nije bila voljna da o tome razgovara sa nama, ali nam je rekla da oni nikada nisu pokušali da utvrde da li je na rukama tih ljudi bilo bilo kakvih tragova pucanja. A na pres konferenciji je ispalo da to jeste bilo učinjeno. Gospodin Volebek (Knut Vollebaek) koji je u to vreme bio predsedavajući OEBS-a je rekao da su došli do zaključka da ti ljudi nisu pucali, a to, jednostavno, nije bilo tačno. Tim gospođe Rante ...

SUDIJA KVON: Gospodine Adam, Pretresnom veću neće da pomogne dug odgovor. Pitanje je bilo šta ste vi uradili kako biste se pripremili za put. Vi ste odgovorili na to pitanje, a na gospodinu Miloševiću je da vam postavi konkretna pitanja, kako bi dobio dodatne detaljne odgovore.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pogledajte, molim vas, gospodine Adam, ovaj tabulator 3. To je "EUMM (European Union Monitoring Mission) daily monitoring activity 15th -17th January 1998" (EUMM dnevna monitoring aktivnost od 15. - 17. januara 1998. godine).

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pogledajte samo jednu rečenicu na drugoj strani. Dakle maločas, maločas ste rekli da je OEBS prečutao UČK. U ovom raportu EUMM-a piše na drugoj strani, već u drugom redu počinje rečenica: "UČK jeste rekla dipolomatsko-posmatračkoj misiji Evropske unije da je šest njihovih boraca ubijeno, a da je šest boraca ranjeno?"

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da, to je tačno i to je veoma interesantan podatak, budući da smo dobili ovaj dokument istovremeno kada smo dobili i izveštaj OEBS-a i to maltene od istog izvora smo

dobili. A na Kosovu su postojale paralelne strukture. Imali smo strukturu diplomatske posmatračke misije za Kosovo (KDOM, Kosovo Diplomatic Observer Mission), a onda takođe smo imali i posmatračku misiju Evropske unije (European Union). I onda su oni, naravno, podnosili izveštaje svojim vladama, a izveštaj, ovaj dokument diplomatsko-posmatračke misije, je proizveden otprilike u isto vreme kada i izveštaj OEBS-a. E sad, za razliku od izveštaja OEBS-a, u izveštaju diplomatsko-posmatračke misije vrlo jasno se spominje prisustvo UČK u Račku. To je na strani 2, a što je bilo potpuno sklonjeno iz izveštaja OEBS-a. Ako pogledate izveštaj OEBS-a, tu se spominje samo dolazak Srba u selo Račak i kako oni ubijaju ljude.

SUDIJA KVON: Gospodine Adam, da li se i ovde radi o greški? Ovde stoji 1998. godina.

SVEDOK ADAM: Pa verovatno se radi o greški u kucanju, budući da se to dešavalo u januaru mesecu, a ljudi obično zaborave da promene zadnji broj. Pretpostavljam da se o tome radi.

SUDIJA KVON: Da, to je na prvoj strani. Da, odnosi se na masakr u Račku. Trebalo bi da stoji 1999. godina. Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, gospodine Adam, da li je bilo jasno, s obzirom da je postojao ovaj izveštaj EUMM-a da nadležni ...

SUDIJA KVON: Gospodine Miloševiću, suprotno uputstvima gospodina Robinsona, počeli ste rečenicu pitanjem "da li je jasno". Mislim da se radi o sugestivnom pitanju. Molim vas da preformulišete.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Dobro, preformulisaću pitanje. Da li je bilo moguće, gospodine Adam, s obzirom da je pos-

tojao ovaj zvanični izveštaj EUMM-a, da nadležni ne znaju da se tu radilo o prisustvu UČK?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Očigledno je da su odgovorni političari znali za prisustvo UČK u Račku, budući da je to jedan od njihovih izveštaja, tada iz tog vremena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste vi čuli ijednu tada objavljenju informaciju koja uopšte pominje UČK i bilo kakvu borbu?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Pa od samog početka je bilo jasno da je bilo borbi, da je bilo UČK, budući da je "Rojters" (Reuters) to objavio 15. januara. Objavio je da se vode teške borbe na području Štimlja (Shtime). Kada se pojavio ovaj izveštaj OEBS-a, uopšte se nisu spominjale aktivnosti UČK, niti su se spominjale borbe između Srba i albanskih snaga. To se više nije spominjalo, barem što se tiče OEBS-a. Međutim, diplomatsko-posmatračka misija jeste spominjala tu činjenicu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, ali Verifikaciona misija OEBS-a nije? Je l' to bio vaš nalaz?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Upravo tako, na osnovu dokumenta do kojih sam ja došao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas samo da kratko pređemo i preko sledećeg dokumenta. To je "*Press release on 17th March 1999*" (saopštenje za javnost od 17. marta 1999. godine) - 17. mart 1999. godine, forenzički ekspertski tim o Račku ... Skrećem vam pažnju na stranu 3, na kraj prenetog pasusa. Ja se nadam da će vam poslužitelj dati taj izvod samo da pogledate.

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Izvinite koji tabulator? Da li mogu da koristim svoj primerak?

SUDIJA KVON: Da, naravno. Vi imate isti primerak.

SVEDOK ADAM: Ne, radi se o drugom primerku. Lakše mi je da se koristim svojim primerkom.

SUDIJA KVON: U redu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je onaj izveštaj: “UN (United Nations) Forensic Expert Team on the Račak Incident 17th March (Forenzički tim Ujedinjenih nacija o incidentu u Račku 17. marta).

SUDIJA KVON: Molim da se strana 3 stavi na grafoskop.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na kraju ... Gospodine Adam, ako možete da pratite, na kraju ovog prenetog pasusa. Znači na vrhu strane 3. Samo poslednju rečenicu ... Molim vas obratite pažnju, kaže: “Nije bilo nikakvih indikacija da se nije radilo o ljudima koji su bili ništa drugo nego nenaoružani civili”.

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da bismo uštedeli vreme, molim vas da istovremeno pogledate i kažete šta ste konstatovali u vezi s tim. Sledeći predmet je *Press Release No. 22/99, OSCE Chairman in Office* (saopštenje za javnost broj 22/99, OEBS, predsedavajući) ... To je, na neki način, celina, jer je ovo izveštaj, a onda njegov komentar. I tu je Knut Volebek, tadašnji predsedavajući OEBS-a u ovom srednjem pasusu ovoga OEBS-ovog memoranduma kaže: “Doktorka Ranta je zaključila da je najmanje 40 nenaoružanih civila bilo ubijeno otprilike u isto vreme u Račku” i tako dalje.

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Pa to je ono šta sam pokušao da objasnim pre nekoliko trenutaka. Gospođa Ranta nije sprovedla istrage o bilo kakvim tragovima baruta po rukama, a srpski i patolozi iz Belorusije (Belarus) su to učinili, međutim to jednostavno nije bilo prihvaćeno u međunarodnom smislu. Dakle, ne postoje nikakvi dokazi da ti ljudi nisu koristili oružje, ali takođe ne postoje nikakvi dokazi ni da jesu. Dakle, nemamo dokaze ni u jednom pravcu, ni u drugom pravcu.

TUŽILAC NAJS: Izvinite, samo jedan trenutak. Dozvoliću, u stvari, da svedok završi.

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: A očekivalo bi se da gospođa Ranta upravo to kaže na pres konferenciji, ali ona je sve to izvrnula, a mnogi novinari na osnovu raznih izveštaja su to potvrdili. Dakle, ona je to izokrenula kako bi se stekao utisak da je sprovedena istraga i da je zaključeno, da je dokazano da nisu koristili oružje, što nije tačno. Samo da kažem još jednu rečenicu. A ukoliko je i dalje bilo nesporazuma, odnosno ako mediji nisu to baš najbolje shvatili, onda se pojavilo saopštenje za štampu gospodina Volebeka koji je upravo to potvrdio, dakle ono šta nije bilo tačno, da je ona to dokazala.

TUŽILAC NAJS: Ponavljam da ja ne želim da ulažem prigovore na svedočenje ovog svedoka, s obzirom na ono šta optuženi iznosi kao tezu o Račku. Međutim, moja obaveza je da podsetim Pretresno veće da čitavo pitanje iskaza iz druge ruke je ispitano baš u vezi sa Račkom. Pretresno veće će da se seti da je načinjena jedna razlika između prepričavanja priča drugih, dakle ljudi koji su radili za Hjuman rajts voč (Human Rights Watch) i za OEBS, a za razliku, recimo, od verzije istražitelja. Čak je i Žalbeno veće o tome odlučivalo i niti u jednom trenutku nije rečeno da ljudi koji nemaju nikakvu ekspertizu, da oni mogu da iznose mišljenja o pitanjima o kojima će Pretresno veće na kraju da odlučuje, a to možete da vidite na strani ispred vas, pitanje počinje: "Pogledajte to i recite nam vaše mišljenje o tome". Naravno, ukoliko svedok može da nam kaže šta je gospođa Ranta uradila ili nije uradila i šta je rekla ili nije rekla, to onda može da bude prihvatljivo. Ja ne želim da ulažem prigovor na bilo šta što bi moglo da bude od neke koristi, ali ovde se iznosi mišljenje o nekim drugim materijalima i nisam baš siguran da to može da pomogne Pretresnom veću, a moja obaveza, moja dužnost je da vam skrenem pažnju na to i da možda prevazilazimo okvire prihvatljivosti dokaza.

SUDIJA KVON: Sad govorim u svoje ime. On kao novinar koji je sprovodio određene istrage može da daje svoje procene o bilo čemu, a na Pretresnom veću je, naravno, da odluči koju dokaznu vrednost sve to ima. Mi smo čuli relevantnost, takođe smo čuli za pouzdanosti tragova baruta. E sada, na optuženom je da iznosi svoj predmet.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, znam šta želite da kažete, međutim mislim da će da se načini veliki pomak ukoliko se mišljenju novinara daje, odnosno ako mišljenje novinara potpada pod određenu kategoriju prihvatljivosti, za razliku od kategorije prihvatljivosti koja se primenjuje na veštake ili na druge svedoke.

SUDIJA KVON: Ne mislim da optuženi pokušava sad da predoči mišljenje veštaka, već procenu novinara koji je istraživao to pitanje. Evo, gospodin Bonomi bi želeo nešto da kaže.

SUDIJA BONOMI: Mislim da postoje dva prigovora. Jedan prigovor je u vezi sa iskazom iz druge ruke. Mislim da to ovde nije sad bitno. Što se tiče mišljenja i ovog drugog šta ste vi rekli, mislim da svedok ne iznosi mišljenje o validnosti forenzičkog ispitivanja. On nam govori o onome šta je bilo preneto medijima o tim događajima i da li je to tačno. E sada, možda je to upitno da li je tačno ili je validno, ali ja mislim da on ne izlazi iz okvira svog profesionalnog rada, barem za sada. Mada moram takođe da dodam da ne vidim neku veliku vrednost u iznošenju toga na taj način.

TUŽILAC NAJS: Pa mene je podstaklo da to pokrenem kada je svedok rekao da je ona to izokrenula i tako dalje, jer čini mi se da onda prelazimo u jednu potpuno drugu sferu. Neću dalje da vam oduzimam vremena, ali brine me da se ne uspostavi jedan presedan, što bi bilo veoma nezgodno.

SUDIJA BONOMI: Pa mislim da bi bilo pogrešno da vi ne iznesete prigovor vezano za nešto šta krši praksu u vezi sa ovim konkretnim

incidentom. Naravno, ja mislim da vi treba da ulažete prigovore o konkretnim pitanjima.

SUDIJA KVON: Naravno, takođe treba imati na umu da ovaj svedok ne može duže da ostane ovde, odnosno da može da ostane samo danas. Gospodine Miloševiću, šta mislite koliko će da traje glavno ispitivanje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja se nadam vrlo kratko. Vrlo kratko. Ja sam očekivao da ga završim u prvoj sednici, ali zahvaljujući stalnim intervencijama gospodina Najsa, vreme se jednostavno troši.

SUDIJA KVON: Samo nastavite. Nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Adam, s obzirom da vi govorite i o tome kako je sve to bilo u javnosti, vi kao novinar ste, pretpostavljam, kompetentni. Zašto ste upotrebili reč "izokrenula" kad ste govorili da je u javnosti izokrenuta slika? Zašto ste upotrebili reč "izokrenula"? Šta je bio osnov tome?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Možda je to dosta komplikovano da se objasni, ali potrudicu se. Prema protokolima, odnosno u protokolima se uopšte nije spominjala istraga o tragovima baruta. Na pres konferenciji gospođa Ranta je izgovorila onu čuvenu rečenicu o tome kako "nije bilo nikakvih indikacija da nije bilo", a što 99 posto pripadnika medija na svetu pogrešno razumelo. Nisam sad baš brojao, ali zaključak je bio da je ona zaključila da se radilo o nenaoružanim civilima. Ipak, u njenoj istrazi nema nikakvih dokaza o tome. Možete da kažete da je to bilo izokrenuto, da se radilo o nesporazumu. Ona bi sigurno rekla da se radilo o nesporazumu. Ona čak i jeste rekla, kad smo je pitali, da se radilo o nesporazumu. Radi se o izokretanju toga kada je gospodin Volebek izdao izveštaj za štampu, upravo nakon njene pres konferencije, a gde stoji da je ona zaključila da se radilo o najmanje 40 nenaoružanih civila. E sada, znate šta, novinari su po prirodi lenji ljudi i onda oni, naravno, preuzmu onu najlakšu rečenicu, nekomplikovanu i onda se to objavi.

SUDIJA KVON: Gospodine Miloševiću, pokušajte da postavite pitanja na takav način kako bismo čuli o konkretnim događajima kojima je svjedok prisustvovao ili o kojima je čuo, budući da nam ova vrsta analize baš nije od neke koristi, jer bilo ko može ovo da iznese.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja ću odmah nastaviti, gospodine Kvon ali imajte u vidu da je upravo taj incident u Račku bio veoma zloupotrebjen u propagandne svrhe, na jedan nedopustiv način. I na jedan krajnje nečastan način. Gospodine, gospodine Adam ...

SUDIJA KVON: Ne biste trebali to da komentarišete. Nastavite s pitanjima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Adam, u jednom od vaših odgovora spomenuli ste da ste konsultovali u svom istraživanju celog ovog događaja nemačke patologe. Ko su ti patolozi koje ste vi pitali?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: To je bio jedan profesor iz Hamburga (Hamburg), profesor Pušl (Klaus Puschel). Mi smo ga intervjuirali i taj intervju možete da vidite. On u tom intervjuu kaže da su neke od optužbi, da budem precizan, da su neke od optužbi neutemeljene, optužbe o pogubljenju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To vam je ovde pod rednim brojem 9. To je *“Berliner Zeitung”*, Klaus Pušl. Je li na taj članak mislite?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hvala. Molim da se i on uvede, gospodine Kvon.

SUDIJA KVON: Kako glasi pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pitanje je bilo koje je nemačke, pošto je gospodin Adam pominjao da su konsultovali nemačke

patologe, pitao sam koje nemačke patologe je konsultovao i on se poziva na intervju koji su napravili sa nemačkim patologom čije ime ovde stoji i koji je objasnio da nije istina ... Tu piše: "Nije tačno da su mnoge osobe ustreljene iz neposredne blizine", to piše u ...

SUDIJA KVON: Zaustavimo se sada ovde. Gospodine Adam, jeste li vi intervjuisali tog čoveka ili ste vi samo napisali članak?

SVEDOK ADAM: Ja sam pokušao da se setim, ali mi smo bili tim i nije to lako da se ustanovi.

SUDIJA KVON: A ko je Roland Hajne (Roland Heine)?

SVEDOK ADAM: Jedan moj kolega. Mi smo bili neformalni tim.

SUDIJA BONOMI: Nije li to tema o kojoj vi imate nešto da kažete?

TUŽILAC NAJS: Svakako, svakako.

SUDIJA BONOMI: Ili sam ja nešto pogrešno shvatio.

TUŽILAC NAJS: Da, da. To su sve teme o kojima sam ja već izjavio prigovor i imam, naravno, na umu ono šta je sudija Kvon ranije rekao, da je to opšteprihvatljivo, a kasnije će da se vidi koja će dokazna težina tome da bude pridodata.

SUDIJA BONOMI: Ako se ovaj dokument uvrsti u spis, ovaj dokument tek predstavlja nečije poglede, profesionalne poglede i to su pogledi čoveka koji bi ovde mogao da se dovede kao svedok, ali čak i ako se on dovede kao svedok, još uvek ostaje pitanje koliko je on imao informacija na temelju kojih je mogao da iznosi svoje poglede. Kako ovo sada stoji, meni se čini da nema nikakve vrednosti u tome da mi čujemo šta novinar može da kaže o intervjuu kog je imao sa jednim forenzičarem.

SUDIJA KVON: Salžem se sa sudijom Bonomijem. Postavite sledeće pitanje, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Adam, kada ste pravili to istraživanje i intervjuisali nemačkog patologa, da li su mu bili stavljeni na raspolaganje i da li ste vi imali ove protokole finskog forenzičkog tima, a koji su inače ovde pod tačkom 17, a predstavljaju dokazni Predmet 156. Ovde u zagradi stoji: "Već uvršteno u spis kao dokazni Predmet Tužilaštva 156"? Da li ste, dakle, radili s tim protokolima i prezentirali te protokole?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da, naravno. Mi smo sve protokole koje smo dobili, dali ekspertima. Naravno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle to šta su eksperti zaključili, šta nisu mogli naći u tim protokolima, nisu našli samo ono šta u njima ne postoji. Inače imali su sve drugo. Da li sam vas dobro razumeo?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da, naravno. Ja sam se oslonio na tu ekspertizu. Rekao bih, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da idemo onda dalje. Da li ste vi pokušali da stupite u kontakt sa gospođom Rantom i da potražite objašnjenja ovih kontradikcija između zvanične verzije i ovoga šta se saopštavalo i izveštaja ekspertskeg tima?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Pokušali smo. Ja sam to pokušao da uradim. Pokušali smo nekim drugim kanalima, putem jednog holandskog novinara takođe. Međutim, na kraju krajeva, gospođa Ranta nije želela s nama da sarađuje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vi kažete da je ona odbila da daje izjavu o ovome?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da. Da, odbila je.

SUDIJA BONOMI: Da li je to nešto loše? Da li je to nešto pogrešno?

SVEDOK ADAM: Ne. Ne. Ja ne želim da komentarišem gospođu Ranta. Ona se, mogao bih da kažem, s nama igrala žmurke.

SUDIJA BONOMI: A prema onome šta mi znamo, možda je to bilo zbog njenih prethodnih iskustava sa novinarima? Ne znamo zašto je ona to učinila.

SVEDOK ADAM: Ali onda smo dobili obaveštenje da je gospođa Ranta otišla u Račak. I budući da smo imali sve te druge sumnje, probleme i pitanja, odlučili smo da ja treba da odem tamo, kako bih pokušao da se sastanem s njom na licu mesta. To je bila naša ideja. I to je bilo 21. mart.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Adam. Dakle sad smo došli do toga da ste vi odlučili da odete u Račak i otišli tamo, kao što kažete, 21. marta. I šta se onda dogodilo? Da li ste vi sreli tamo gospođu Rantu? Šta se uopšte dogodilo? Ispričajte kad ste došli u Račak šta se dogodilo?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Pa kao što sam rekao, svrha odlaska u Račak nije bila samo da razgovaram sa gospođom Ranta. Ja sam se nadao da ću s njom razgovarati, međutim na kraju to se nije dogodilo, zato što je ona ponovo odbila da razgovara. Međutim, naravno, postojao je još jedan razlog da se tamo ode, a to je da se pokuša da se sazna što više šta se dogodilo u Račku, da dobijemo predstavu o licu mesta. Ja sam, dakle, otišao u Račak. I kad dođete u selo, prvo vidite groblje s leve strane Račka, pa sam odlučio da prvo odem tamo. I tamo je bila jedna osoba koja je obrađivala nasade na groblju, zaboravio sam sada njegovo ime, ali njegov brat je bio jedan od ljudi koji su izgubili život u Račku. Azemi (Azemi), setio sam se, Azemi. I ja sam ga pitao ... Zamolio sam ga da mi pokaže mesta na kojima su se dogodile stvari u Račku. On se s tim složio i pošli smo. Prvo su nas zaustavili na jednom mestu. Mislim da je to bio jedan policajac OVK. On je pokušao da me spreči da okolo hodam. Govorio je da on sam može sve da mi kaže o tom incidentu,

da ja ne moram da idem okolo. Međutim, ja sam insistirao i on je na kraju pristao. Međutim, već nakon 10 metara došli smo do kordona kog su obrazovale finske trupe koje su pratile gospođu Ranta. I ja sam im prišao, predstavio se i rekao sam da bi mi bilo jako drago ako bih mogao da razgovaram s gospođom Ranta. Oni su stupili u kontakt s njom putem voki-tokija i budući da je ona odbila sa mnom da razgovara, ja sam to, naravno, morao da prihvatim. Ona je u tom trenutku bila gore, u onoj jaruzi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, niste mogli da se približite gospođi Ranta. Da li ste onda otišli na neku drugu stranu i da li ste otišli na neka druga mesta u Račku?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Budući da je jaruga bila opkoljena, nisam mogao tamo da odem, morao sam da idem na druga mesta u Račku. Znao sam da nemam mnogo vremena na raspolaganju, pa sam zato morao da se skoncentrišem na dve stvari. Prvo, kako je ona žena izgubila život, jer to je bilo ključno za pitanje da li je bilo masakra ili ne. Da li je to bilo pogubljenje ili ne. Drugo pitanje je bilo kako je dečak izgubio život, jer, naravno, to je bio jedan tragičan događaj, veoma tragičan događaj i bilo je veoma važno da se sazna da li su rečenice gospodina Klintona i drugih političara bile tačne, kad su oni rekli da su ljudi bili prisiljeni da kleknu u blato i da su onda po njima osuli paljbu. Dakle, to je ono šta sam ja pokušavao da saznam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I šta ste otkrili? Vi ste to želeli da saznate. Šta ste otkrili?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Dakle, insistirao sam da mi oni ne samo kažu, nego da mi i pokažu mesta i da mi pokažu kako su ti ljudi izgubili život. I oni su to i učinili, budući da su bili očevici, ti seljani koji su se meni pridružili, bili su očevici.

SUDIJA KVON: Možete li da kažete njihova imena?

SVEDOK ADAM: Gospodin Azemi je bio jedan od njih. Bilo je dosta drugih koji su dolazili i odlazili, dok smo se mi kretali po selu. Imam i druge ljude čija imena imam, ali ne bih želeo da ih otkrijem.

SUDIJA KVON: Da li se sećate imena gospodina Azemija?

SVEDOK ADAM: Mislim da to imam negde. Mogu li da pogledam?

SUDIJA KVON: Izvolite.

SVEDOK ADAM: Njegov brat bio je jedan od žrtava. Izvinjavam se što morate da čekate. Ne, ne. Dao sam vam pogrešno ime. Šabani. Nusret Šabani (Nusret Shabani) je pravo ime.

SUDIJA KVON: Šabani. Da, imamo ovde ime Šabani na popisu žrtava. Ne sećate se njegovog imena?

SVEDOK ADAM: Nusret. Nusret. Barem sam ... On je to tako zapisao.

SUDIJA KVON: Izvolite, nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, maločas ste objašnjavali da ste, da vam je u centru interesovanja, u toj fazi vaše posete, bilo da ustanovite kako je poginula žena i kako je poginuo dečak. I da ste ne samo želeli da vam ispričaju, već i da vam pokažu i mesta i opišu događaj. Budite ljubazni, da vas ne bih ja prekidao, recite šta ste ustanovili, šta ste otkrili i kad je reč o smrti žene i kad je reč o smrti dečaka i eventualno bilo koje druge osobe koju ste istraživali?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Znate, račak je na padini brda. Ispred Račka nalazi se jedna široka dolina. Jedan put ide tim brdima, pri dnu brda i to je glavni put starog sela Račak. I kad smo počeli da se krećemo selom, zaustavili smo se na jednoj raskrsnici na tom glavnom putu između dve kuće. Ne znam tačno da li je raskrsnica bila između kuća ili su te dve kuće posle raskrsnice. Ali, dakle, to je na tom putu. I ljudi su mi rekli da je na tom mestu poginula žena. Ja sam onda pitao kako je poginula i oni su se onda okrenuli i pokazali su drugu stranu doline, nekoliko stotina metara udaljenu

na kojoj se uzdiže još jedno brdo i rekli su: "odatle je pucano". To je, naravno, bilo tragično i nije smelo da se dogodi, međutim, to nije bilo pogubljenje iz neposredne blizine. Tu nije bilo klečanja u blatu i rafala. Dakle, to je bio prvi slučaj, da to tako nazovem. Nakon toga smo nastavili da se krećemo tim putem do, da tako kažem, zadnjeg dela Račka, jer sam insistirao da mi pokažu mesto na kom je poginuo dečak, jer to bi bila dobra indikacija pogubljenja, ukoliko je on na takav način izgubio život. I prvo smo otišli u jedno dvorište gde sam se susreo sa majkom tog dečaka. Ja sam, naravno, izrazio saučešće, nije sad, naravno, na Sudu da sluša o tome, ali morao samo to da kažem zbog sebe.

SUDIJA KVON: Samo trenutak. Da li vam je to rekao gospodin Nusret Šabani?

SVEDOK ADAM: Ko?

SUDIJA KVON: Nusret Šabani. Ne znam tačno da li se radi o muškoj ili ženskoj osobi, jer Nusret Šabani je ovde svedočio.

SVEDOK ADAM: Radi se o muškoj osobi, ali, dakle, prvo sam jednog čoveka našao na groblju, kao što sam vam rekao, a onda su nam se pridružili i drugi ljudi. Radilo se o jednoj maloj grupi i ja sam od njih dobijao informacije. Meni tada nije bilo baš jako važno ko je šta rekao.

SUDIJA KVON: Ja sada samo govorim o vašoj izjavi, o tome da je ta žena ustreljena sa brda, nekih 300 metara daleko. Da li vam je to rekao gospodin Šabani?

SVEDOK ADAM: Ja vam ne mogu sa sigurnošću reći da je to rekao gospodin Šabani. To je rekao neko u toj grupi očevidaca.

SUDIJA KVON: A gospodin Šabani je bio među njima?

SVEDOK ADAM: Da.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs?

TUŽILAC NAJS: Ja mislim da dobijanje informacija od jednog neidentifikovanog člana grupe je ipak nešto šta krši ograničenja pouzdanosti po smernicama Pretresnog veća i Žalbenog veća.

SUDIJA KVON: To se tiče težine dokaza.

TUŽILAC NAJS: A možda i prihvatljivosti.

SUDIJA BONOMI: Ako je neko ko je ovde svedočio tamo bio prisutan, onda to može da ima neke veze sa verodostojnošću tog svedoka, ukoliko on ne bude protivrečio toj izjavi. Mislim, dakle, da to ipak treba malo detaljnije da se objasni. Ne možemo sada jednostavno da odbijemo to da slušamo.

TUŽILAC NAJS: Možda je tako, međutim da bi to moglo da ima smisla, to je trebalo da se razradi sa svedokom. Ja mislim da nije. Nisam još proverio ali mislim da se to nije dogodilo.

SUDIJA KVON: Dozvoljavamo optuženom da nastavi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle vi ste prvo ustanovili kako je poginula žena i dobili od grupe seljaka koji su vas pratili, odgovor da je bilo pucnjave sa brda, s druge strane doline i da je ona pogođena u toj pucnjavi. Da li sam vas dobro razumeo, gospodine Adam? Da li sam dobro razumeo da ste vi na osnovu toga ustanovili da je to potpuno druga priča od one da je izvršena neka egzekucija tu nad njom?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da, svakako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sada, molim vas, ispričajte šta su vam rekli? Da li ste bili tamo na licu mesta i kako je poginuo dečak?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Kao što sam već pokušao da objas-

nim, ušli smo u dvorište gde sam naišao na majku tog dečaka. Izrazio sam joj saučešće i zatim sam je zamolio da mi kaže tačno mesto na kom je dečak poginuo i da mi kaže kako je dečak poginuo. Ponovo smo izašli iz dvorišta, pošli putem i zatim pošli jednim manjim putem koji ide uzbrdo. I na nekih 10, 20, možda 30 metara, ne mogu sad tačno da kažem, oni su se zaustavili i rekli su: "Ovde je poginuo dečak". To bi moglo da se opiše kao još jedna jaruga, ali to nije ona jaruga. Dakle, to je put koji sa strane ima grmlje i drveće. Ja sam bio tamo u martu, tako da nije bilo nikakvog lišća na drveću. I u januaru, naravno, takođe nije bilo lišća i ja sam onda pitao ko je pucao i kako su ga pogodili. I oni su se opet okrenuli i pokazali drugo brdo s druge strane doline i rekli: "Odatle je pucano". Dakle, opet se radilo o udaljenosti od nekih stotinu metara i opet se nije radilo o pogubljenju iz neposredne blizine. Nakon toga išli smo još nekih 10 metara uzbrdo i ponovo se zaustavili i onda su ti ljudi rekli: "Ovde je poginuo otac, gospodin Bećiri (Beqiri)". I ja sam ponovo insistirao da mi kažu kako je poginuo. Na tom mestu nalazi se jedna rupa u grmlju. Ne znam kako bih to mogao da objasnim. Kao da je grmlje bilo odsečeno. To sam fotografisao. I kad sam upitao kako je otac poginuo, jedna od osoba koje su mi se tamo pridružile, legao je u tu rupu, pokazao je ovo, ovako, kao da je imao pušku i ležao je tamo i onda je pokazao ovako ... Ovako, da je na taj način pogođen. To nije sasvim tačno, jer je gospodin Bećiri pogođen ovde u grudi, ali to je tek detalj. Naravno, to je navod prema izveštaju sa autopsije. Ja sam to proverio.

SUDIJA KVON: Gospodine Adam, da li se sećate ko vam je to rekao?

SVEDOK ADAM: Ja ne znam ime te osobe, ali sam je fotografisao.

SUDIJA KVON: Fotografisali ste tu osobu?

SVEDOK ADAM: Da. Fotografisao sam tu osobu i tu rupu.

SUDIJA KVON: Da li je on rekao da je on bio na licu mesta kad je ubijen dečak Bećiri?

SVEDOK ADAM: Ne, on to nije rekao. Ne, ne. Ne mogu da kažem da je on to rekao.

SUDIJA KVON: Ali kako onda on to zna ako nije bio tamo?

SVEDOK ADAM: Pa, znate, problem je u tome da sam se ja mnogo bavio svedocima, seljanima koji su rekli ovo ili ono i ja kao novinar sam imao jedinu mogućnost da saznam šta se dogodilo, da pitam i druge seljane. Koliko ja znam, nije bilo nikog drugog u toj udolini kad su oni ustreljeni, ali nisam, naravno, siguran.

SUDIJA KVON: Izvolite, nastavite, gospodine Miloševiću.

SVEDOK ADAM: Ali, dakle i otac je poginuo nakon nekih još 10 metara, ali to je već druga stvar.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi ste ustanovili kako je poginulo njih nekoliko i sad ste opisali da je Bećiri, o kome govorite, kako su vam pokazali, ležao sa puškom u ruci, kako je objašnjavao taj vaš sagovornik i šta je to prekično trebalo da znači, gospodine Adam, to kako vam je on pokazao? Kako ste vi to razumeli? Šta to znači?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Pa jedini način kako se to može shvatiti je da on nije izgubio život u bežanju, nego u borbi. S druge strane, gospodin Bećiri nije se nalazio na popisu boraca OVK. On je bio na popisu civila. I kad su mi ti seljani to rekli, odnosno kada mi je taj seljanin to rekao, ja sam bio šokiran, jer to je bilo suprotno službenoj verziji stvari.

SUDIJA KVON: Kako znate da je gospodin Bećiri bio pripadnik OVK?

SVEDOK ADAM: Ne, ne. Upravo to i kažem. To me je zbunilo. Oni su mi rekli da je on imao pušku i da se borio, ali njegovo ime nije bilo u službenoj verziji na popisu OVK. Ja moram da kažem da sam

ja to proveravao i proveravao. Kad sam bio tamo susreo sam tamo još jednog novinara. Možda će gospodin Najš da kaže da je to iskaz iz druge ruke, ali važno je da to spomenem. Vi ćete kasnije o tome da donesete sud. Među novinarima je uvek bilo glasina o seoskoj miliciji u Račku koja nije službeno bila OVK i koji nisu imali uniforme, ali koji su se u tim danima borili oko Račka. I te glasine ili informacije, zovite ih kako hoćete, cirkulisale su sve to vreme, a kasnije je "Špigl" (Der Spiegel) napravio reportažu u kojoj su definitivno rekli da je postojala seoska milicija u Račku. Oni nisu nosili uniforme i nisu bili deo OVK.

SUDIJA KVON: Još jedno pitanje, pa idemo na pauzu, gospodine Miloševiću. Mogu odmah da vam kažem da Pretresnom veću neće da bude od pomoći generalni iskaz iz druge ruke. Pokušajte od njega da dobijete odgovor o tome šta je konkretno video i čuo. Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa, gospodine Kvon, ja sam shvatio da je gospodin Adam konkretno video i čuo sve detalje vezane za pogibiju i žene i dečaka i oca Bećirija i pomenuo je i još jednog njegovog rođaka. On je na osnovu tih detalja ustanovio da su poginuli u vatri koja je bila nekoliko stotina metara od njih i da je ovaj držao pušku i borio se, da je poginuo u borbi a ne u bekstvu. Dakle, mislim da je to dosta detaljno rekao. E sada ja imam ovde ... Imate to pod brojem 6, dokazni predmet. To su fotografije. Gospodin Adam je želeo da te fotografije budu poverljive da bi zaštitio identitet čoveka koga je snimio, s obzirom da se njegova izjava dijame-tralno razlikuje od zvanične izjave da su to bili civili i ne želi da mu ugrozi bezbednost. Prema tome, molim vas da stavite na ELMO fotografije, to je dokazni predmet broj 8 koji je napravio gospodin Adam, ali da ne dajete na, da ne dajete na prenos. Ili možete da ih pogledate ovako.

SUDIJA KVON: Ako to treba da bude poverljivo, kakvog to onda ima smisla da se stavi na grafoskop? Pokažite sliku svedoku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja se nadam da svedok ima sliku. Ja sam mislio da vidite ... Da vide oni koji ovde sede, jer ako ne ide u prenos, onda nije otkrivanje identiteta.

SUDIJA KVON: Vaša je namera da zadržite poverljiv status ovih slika.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Moja intencija je da poštujem ono šta svedok traži, a on želi da zaštiti identitet čoveka koga je snimao i mislim da to moramo poštovati. To nije tajna ni za koga ovde od nas, ali treba da bude tajna za javnost, jer on štiti na taj način bezbednost tog čoveka.

SUDIJA KVON: Pokažite sliku svedoku. Nemojte to da stavite na grafoskop.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi imate ove ...

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Ja sam snimio te fotografije, pa, onda ...

SUDIJA KVON: To su slike čoveka s kojim ste razgovarali?

SVEDOK ADAM: Da.

SUDIJA KVON: Hvala vam. U redu. Onda sada idemo na pauzu od 20 minuta. Gospodine Adam, ne smete da razgovarate sa timom Odbrane tokom pauze.

(pauza)

SUDIJA KVON: Gospodine Miloševiću, očekujem da završite sa glavnim ispitivanjem za pola sata.

prevodioci: Mikrofon.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Adam, samo kratko da se pozabavimo ovim pitanjem identifikovanja ovih osoba koje ste pominjali. Da li je u prvoj grupi bio Nusret Šabani?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da, to mora da je bio on.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je majka dečaka s kojom ste vi razgovarali osoba za koju se može reći da je identifikovana?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Treće, da li je osoba na slici koju imamo ovde ona koja objašnjava kako je poginuo Bećiri?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Mislite na ovu fotografiju gde se vidi ... Dakle ona sa leve strane, da to je ova.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, da li pored ove tri osobe koje su nesumnjivo identifikovane, koje pominjem, da li cela grupa koja je bila s vama potvrđuje ono šta su te osobe govorile?

prevodioci: Mikrofon nije uključen.

TUŽILAC NAJS: Svedok ništa nije rekao o tome da je to uopšteno potvrđeno. On je samo govorio o grupi. Poslednje pitanje u potpunosti je neprihvatljivo i njega treba da postavimo na takav način.

SUDIJA KVON: Slažemo se. Molim vas, preformulišite pitanje.

SVEDOK ADAM: Da li bih mogao nešto da dodam, odnosno hteo bih da se ispravim, budući da sam ovde napravio fotografiju gospodina Azemija. Dakle, biće da sam se prvo s njim sastao, jer se on tu nalazi. Sedi pored groba svog brata. Nakon njega sam se sastao sa gospodinom Šabanijem. Ja sam se susreo sa mnogim očevicima, ali prva osoba je bio gospodin Azemi. Dakle, ispravljam se. To sad vidim na osnovu fotografije. To se tiče desnog ugla na fotografiji. Vidimo majku ubijenog dečaka, a u donjem redu vidimo pripadnike porodice Sadika Osmanija (Sadik Osmani). Dakle, dole desno.

SUDIJA KVON: A dole levo, to je isti gospodin, gospodin Azemi?

SVEDOK ADAM: Ne, radi se o drugom čoveku. Ne mogu da se setim njegovog imena. On je bio u grupi očevidaca.

SUDIJA KVON: Da li je u redu da javno navedete njihova imena na javnoj sednici?

SVEDOK ADAM: To sam učinio, ali ovu osobu jednostavno ne mogu da identifikujem imenom.

SUDIJA KVON: Ali vi ste tražili da ove fotografije budu poverljive prirode.

SVEDOK ADAM: Ja jednostavno ne mogu da ga identifikujem. Ja sam zapisao mnoga imena.

SUDIJA KVON: Ne. Mislim na gospodina Azemija, na majku onog dečaka i na ovog drugog.

SVEDOK ADAM: Žao mi je, ja sam napravio fotografiju, načinio sam svoje beleške, ali to nisam potkrepio drugim stvarima. To je bilo pre dosta vremena.

SUDIJA KVON: Nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li sam ja vas dobor razumeo, gospodine Adam, vi samo ne želite da se pokaže fotografija ovog čoveka koji objašnjava kako je poginuo gospodin Bećiri, je li tako?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da, to je jedino šta želim da bude poverljivo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Koliko je bilo osoba u toj

grupi koja je bila oko vas kada ste obilazili tih nekoliko mesta?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Pa grupa se sastajala od dvoje, troje, četvero, petoro osoba. Radilo se o dugom putu. Neki ljudi su bili radoznali pa su nam se pridružili, a onda bi se neki vratili ... Znae šta, ja nisam to radio kao istražitelj nekog suda, ja sam jednostavno radio svoj posao kao novinar. Meni je bilo važno da prikupim činjenice, vesti, da prikupim imena, ali da to ne potkrepljujem na način na koji se to radi pred sudom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, kad su vam ovi davali, lica koja su vam davala informacije, uvek je bilo prisutno njih nekoliko. Da li su i ti ostali na neki način se saglašavali sa tim informacijama koje su vama davane?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da, ono šta sam shvatio, šta mi se govorilo jeste da je uopšteno više ljudi bilo takvo, niko se nije tome usprotivio. Niko ništa nije rekao, nešto suprotno, a posebno kada sam ja zatražio da mi se pokaže kako se to desilo. Ljudi su bili tamo. Jedna osoba mi je rekla, pokazala mi je kako se to desilo. Drugi ljudi su tu bili prisutni i nisu ništa suprotno tome rekli. Nisu se tome usprotivili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li biste bili ljubazni, gospodine Adam, u vezi sa ovom fotografijom čoveka koji pokazuje kako je stradao Bećiri, da u najkraćem opišete konfiguraciju terena, dakle tu gde je on i odakle dolazi vatra od koje je on poginuo?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Kao što sam rekao, Račak se nalazi na brdu. Onda ima dolina, pa brdo s druge strane, a onda nekih stotina metara dalje nalazili su se posmatrači OEBS-a, a takođe i snage jugoslovenske ili srpske, u to vreme. Bećiri incident se desio u pozadini Račka, ne na samom kraju, ali u pozadini. Tu je bio jedan put koji je išao uz brdo. Bilo je vrlo jasno, budući da smo mi tamo stajali. Bili smo okrenuti ka drugoj strani i bilo je jasno da možemo da vidimo preko doline na drugu stranu, a to je takođe isto moglo da se vidi i sa druge strane doline. I to je ono šta je bilo važno, tako da je ono šta su oni govorili bilo vrlo moguće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Adam, vi ste pomenuli ovu seosku miliciju. Da li bilo šta znate o izvorima informacija o toj seoskoj miliciji?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Što se tiče *Der Spiegel*, tu se nalazi tekst iz koga može da se zaključi da je izvor u Tužilaštvu ovog Suda, budući da se spominju neke trake na francuskom jeziku, francuski obaveštajni izvori, da su oni, u stvari, snimili razgovor između seoske milicije i pripadnika UČK. Koliko ja znam, to do sada nije predočeno ovde u sudnici, tako da ja ništa ne mogu da kažem o izvorima, ali možda bi bilo korisno pitati Tužilaštvo u vezi sa tim ili pitati ljude iz *Der Spiegel*.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, mislim da je prikladno da vas obavestim o nedavnoj korespondenciji između gospodina Keja (Kay) i Tužilaštva. Anticipirajući ono šta će ovaj svedok da govori tokom svedočenja, 27. oktobra gospodin Kej mi je poslao jedno pismo, tražeći odgovore u vezi sa nekim obaveštajnim izvorima o kojima sada govori svedok, a kancelarija Tužilaštva je pretražila sve svoje dokumente, kao što je već i učinila u skladu sa Pravilom 68, dakle ažurirala je sve svoje istrage i odgovorila je gospodinu Keju, kao i pravnim savetnicima optuženog, datum dopisa je 8. decembar 2004. godine i u tom dopisu se objašnjava koja vrsta istrage je sprovedena. I jasno se naznačilo u dopisu da takve informacije nisu dostupne Tužilaštvu.

SUDIJA KVON: U redu. Možete da nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Adam, da se vratimo na vaše sopstveno iskustvo. Dakle, kad ste završili taj obilazak, šta ste onda radili?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Ja sam tada odlučio da odem u selo Malopoljce (Mollopolec) koje se nalazi nekih četiri do pet kilometra od Račka.

SUDIJA KVON: Možete li da ponovite ime sela, molim vas?

SVEDOK ADAM: Malopoljce. Malopoljce.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Adam, a zašto ste odlučili da idete u Malopoljce?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Razlog za to je bio to što se u izveštaju OEBS-a spominju petoro civila koji su ubijeni u Račku, a koji su bili odvojeni od porodica i odvedeni u Malopoljce. Dakle, pet od onih prvobitnih 45 osoba koje se spominju, a ja sam hteo da saznam na koji su način oni bili sahranjeni u Malopoljcu i šta se s njima desilo.

SUDIJA KVON: Da. Vidim da se to nalazi na strani 3 dokumenta pod tabulatorom broj 2.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta ste ustanovili kada ste došli u Malopoljce?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Na ulasku u Malopoljce, dakle čim se uđe u Malopoljce vidi se groblje i na groblju se videla albanska zastava, crvena zastava sa orlom, a vojnici UČK su stražarili tu kod groblja. Ja sam se približio groblju. Tu sam bio sa taksistom koji me je dovezao. Taksista je bio Albanac. On je govorio malo engleski, tako da smo uspevali da se sporazumemo. Dakle, došli smo do groblja. Prvo su nas zaustavili, a onda su nas pustili da prođemo i onda je vojnik UČK rekao vozaču da su tu sahranjeni UČK vojnici koji su poginuli u Račku. Ja sam se onda približio spomenicima i zapisao imena ljudi koji su tu bili sahranjeni. To je bilo dosta interesantno, budući da se u izveštaju OEBS-a spominju civili. Međutim, na osnovu onoga šta su rekli UČK vojnici koji su se nalazili tu na licu mesta, tu su bili sahranjeni UČK vojnici. Dakle, nije moglo da bude tačno da se radilo o civilima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi, gospodine Adam, da li se sećate nekog imena koje ste posebno istraživali? Koliko ja ovde imam podatke, tu je reč o članovima porodice Mujota (Mujota),

ako se to tako izgovara.

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da, to je tačno. Da li mogu da pogledam svoje beleške?

SUDIJA KVON: Da li su to beleške koje ste tada napravili?

SVEDOK ADAM: Ne, to su beleške koje sam ja kasnije uneo u kompjuter. Radi se samo o imenima. Dakle, radi se o imenima ljudi koji su bili sahranjeni na groblju u selu Malopoljce. Međutim, na osnovu podataka, oni su poginuli u Račku: Šaćir Beriša (Shaqir Berisha), Rašit Osmoni (Rashit Osmoni), Skender Osmoni (Skender Osmoni), Ahmet Kokolari (Azem Kokollari), Ismail Ljuma (Ismail Luma), Šefčet Muhadin (Shefqet Muhadin) ... Ja ne govorim albanski. Možda pogrešno izgovaram, Sadik Mujota (Sadik Mujota), Hanemša Mujota (Hanemsha Mujota) Mehmet Mustafa (Mehmet Mustafa) i Kadri Sila (Kadri Syla). Te osobe su sahranjene u Malopoljcu, ali poginule su, umrle su 15., u Račku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li su imena tih osoba navedena u izveštaju o onima koji su poginuli u Račku?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Koliko je meni poznato, nisu. I njihova imena su izbrisana kao i sve ostalo što se odnosilo na UČK i na borbe UČK. Dakle, ništa od svega toga se ne spominje u izveštaju OEBS-a.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Adam, da li ste spomenuli sedam imena?

SVEDOK ADAM: To su imena koja sam zapisao.

SUDIJA BONOMI: A da li je to sedam imena?

SVEDOK ADAM: 10 imena. To su bila imena koja sam zapisao. Naravno, tamo je bilo više grobova, ali nisam imao dovoljno vremena. Međutim, kada sam video imena Mujota i Syla, znao sam da

su to imena iz Račka. Onda sam prestao dalje da istražujem, budući da nisam hteo da imam kompletno sve podatke. Mene je zanimao princip.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I šta ste vi zaključili na osnovu toga, gospodine Adam? Šta je ono šta ste zaključili na osnovu toga što ste ustanovili da su tu grobovi boraca UČK, da oni nisu na listi onih koji se vode kao poginuli u Račku, a da su poginuli u Račku kao borci UČK? Šta ste vi na osnovu toga zaključili? Do čega ste došli?

SUDIJA KVON: Koja je svrha ovog pitanja? Možemo da idemo dalje. Sve smo čuli.

SVEDOK ADAM: Možda bih mogao nešto da dodam.

SUDIJA KVON: Izvolite.

SVEDOK ADAM: Kada spominjem izveštaj OEBS-a od 17. januara i kada se tamo vidi da je petoro civila odvedeno, odnosno da su ih porodice odvele u Malopoljce, a onda kad ja nakon toga saznam da se, u stvari, radilo o borcima UČK, tu su dve stvari koje se više ne osporavaju. Dakle, radilo se o borcima, ali to se sada osporavalo od strane OEBS-a. E sada, drugo, ako kažete da su ih odveli članovi porodice, oni nisu odvedeni iz Račka kao članovi porodica, već kao vojnici UČK. Dakle tu se nešto krije. I to je ono šta ja želim da kažem u vezi sa izveštajem OEBS-a. Oni su krili identitet UČK boraca u svom izveštaju, kako bi i dalje ostala ta slika da se radilo samo o civilima.

SUDIJA KVON: U redu. To smo čuli. Gospodine Miloševiću, možete da nastavite sa pitanjima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na osnovu čega ste ustanovili, kada ste došli u Malopoljce, da je reč o groblju UČK, a ne o nekom

redovnom groblju?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: To mi je rekao onaj vojnik UČK koji je tamo stražario kod groblja. Odnosno, to je bilo rečeno mom šoferu koji je takođe, eto i prevodio za mene. Evo, kako bih bio precizan, tu se takođe nalazila i albanska zastava, što nije bilo uobičajeno. Na primer, u Račku postoje dva groblja. Postoji ono tradicionalno groblje oko džamije, a postoji i ono drugo groblje gde su sahranjeni poginuli u Račku 15. i ovo groblje u Malopoljcu je bilo isto kao to drugo groblje u Račku, dakle sa zastavom. A u Malopoljcu mi je bilo rečeno da se radi o groblju OVK.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Gospodine Adam, samo da neke stvari sada konstatujemo. Dakle, vi ste u Račak došli sa sumnjama u pogledu nekih navoda iz zvanične verzije događaja koja je bila prezentirana na zapadu, je li tako?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da, to je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad mi recite, molim vas, pošto sam ja pažljivo pratio ovo šta ste vi izlagali, u kojoj su meri te vaše sumnje otklonjene ili potvrđene vašim istraživanjem na terenu? U vezi sa pet tačaka ću vam postaviti pitanja. Dakle u vezi sa pogubljenjem koje je bilo "lajt motiv", od čega ste pošli i šta ste, do čega ste došli?

SUDIJA BONOMI: Ovim pitanjem se traži od svedoka da ponovi ono šta je do sada rekao. To je potpuno gubljenje vremena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro, gospodine Bonomi ....

SVEDOK ADAM: Ja mogu ukratko na to da odgovorim.

SUDIJA BONOMI: To smo već čuli. Nema potrebe da to čujemo dva puta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dobro. Gospodine Adam,

ja ću nabrojati svih pet pitanja koja sam nastojao da rezimiram. Dakle, te sumnje koje su otklonjene ili potvrđene, odnosile su se na pogubljenje, na tvrdnju o stradanju žena i dece, na tvrdnju da se radilo o nenaoružanim seljacima, na prisustvo i aktivnost UČK i na ovo šta ste ustanovili u vezi sa porodicom Mujota. Dakle, vaše su se sumnje odnosile na navode iz zvaničnih događaja. Koliko su te sumnje kod vas potvrđene ili odbačene u vezi sa svim ovim pitanjima: pogubljenja, žene, deca, straci, nenaoružani civili, odsustvo, odnosno prisustvo UČK i tako dalje ...

SUDIJA KVON: Kao što je sudija Bonomi rekao, radi se o ponavljanju. Molim vas pređite na drugo pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja onda želim samo da pređem preko ovih nekoliko dokaznih predmeta. Vi imate, već sam pomenuo, *Berliner Zeitung* pod tačkom 9: "Nije tačno da su mnoge osobe ubijene iz neposredne blizine". Onda imate takođe *Berliner Zeitung* od 13. marta: "*OSCE Representatives Repudiate Walker*" (Predstavnici OEBS-a opovrgavaju Vokera), tačka 11 "Rojtersov" servis, onda tačka 12, članak iz "Figaroa" (Le Figaro), "*Obscure Areas of Massacre*" (Sakrivni prostori masakra), u tački 13 imate takođe članak *Berliner Zeitung*a: "*Europeans urge Head of Kosovo Mission to resign*" (Evropljani prisiljavaju šefa kosovske misije da da ostavku), u tački 14 *Berliner Zeitung*, "*The Disappeared Dead of Račak*" (*Nestala smrt iz Račka*). Na tome bih se samo na trenutak zadržao. Šta je vama poznato o tim nestalim mrtvima iz Račka?

TUŽILAC NAJS: Pre nego što svedok odgovori na ovo pitanje, meni nije jasno da li optuženi, na osnovu ovih poslednjih primedbi, traži da se ti novinski članci uvrste u spis. Ako traži, na osnovu čega?

SUDIJA BONOMI: Pa time ćemo kasnije da se pozabavimo.

SUDIJA KVON: Mislim da se optuženi sada bavi dokumentom pod tabulatorom 14. nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pod tabulatorom broj 14 radi se o ovim nestalim mrtvim iz Račka. Šta o tome znate, gospodine Adam?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: U tom članku se navodi upravo ono šta sam vam rekao, a to je da su neki od boraca UČK iz Račka odvezeni u jedno drugo selo i da su tamo sahranjeni, kako bi se prikrila istina, odnosno kako bi se prikrilo da se nije radilo o smaknuću, već da je bilo borbi u Račku.

SUDIJA KVON: A taj tekst ste vi napisali?

SVEDOK ADAM: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Gospodine Kvon, ja tražim samo da uvedete ove dokazne predmete koji su priloženi uz svedočenje gospodina Adama. Čuo sam intervenciju gospodina Najsa da se ne treba da uvode novinski članci. Mislim da je gospodin Najs uveo bezbroj novinskih članaka uz svoje svedoke. Smatram da je sasvim razumno, s obzirom da se ovde radi o novinarima-istraživačima, zapadnim, u ovom slučaju nemačkim koji nemaju nikakav razlog da nešto ... Da budu pristrasni, na srpskoj strani i da to treba uneti i uz to želim da postavim još samo jedno pitanje gospodinu Adamu. Gospodine Adam ...

SUDIJA KVON: Gospodine Miloševiću, pre nego što postavite to pitanje, mi smo već doneli odluku da nećemo da uvrstimo dokument pod tabulatorom 9 i to iz razloga koje smo naveli sudija Bonomi i ja. Sad govorim u svoje ime. Ja bih prihvatio dokument pod tabulatorom broj 14, ali ne vidim svrhu usvajanja u spis svih ostalih tekstova i to tako na jedan ukupan način. Mi ćemo time kasnije da se pozabavimo, nakon što saslušamo vaše poslednje pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Adam, pošto ste vi profesionalni novinar, pretpostavljam da ste kompetentni da mi

odgovorite na pitanje vezano za upravo ovu temu kojom ste se bavili: da li se tu radilo o propagandi koja je upotrebljena protiv Srbije i srpskih vlasti, u vezi sa onim šta ste vi otkrili u Račku?

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, ja zaista ne mislim da zapisnik ovog suđenja treba opterećivati odgovorom na ovakvu vrstu pitanja. To je jedan jako uopšteni zaključak. Da li je relevantan, to je nešto o čemu će Pretresno veće da odlučuje i nije na ovom svedoku da odgovara na to.

SUDIJA KVON: Da. Pretresno veće se s tim slaže. Ovim je završeno vaše glavno ispitivanje.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA KVON: Pretresno veće će da prihvati tabulator 1 do tabulatora 6, zatim tabulator 11 i tabulator 14 i to zato što su ti dokazni predmeti korišćeni prilikom glavnog ispitivanja. Ima li kakvih drugih opservacija od strane Tužilaštva? Gospodine Najs. A ne, u stvari gospodin Sakson. Izvolite.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: TUŽILAC SAKSON

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Adam vi ste nešto ranije danas, prilikom vašeg svedočenja, rekli da je Račak bio odlučujući događaj u kosovskoj krizi i da je to bio jedan od razloga zbog kojih ste vi odlučili da odete u Račak kasnije, zar ne?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da, zato što sam imao neke sumnje.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kad ste otišli u Račak, razgovarali ste tamo sa nekoliko očevidaca o događajima od 15. januara 1999. godine zato je, kao što ste rekli, vama to bilo veoma važno?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da. To je bio deo moje istrage.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li biste se složili sa mnom da kada je reč o jednom tako odlučnom događaju kao što je Račak, da je veoma važno da vlasti sprovedu jednu kompletnu i temeljnu istragu?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Na koje vlasti mislite?

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Pa mislim na vlasti Republike Srbije, tadašnje vlasti.

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da, u načelu da, naravno.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: I deo jedne temeljne istrage mogao bi da obuhvati, na primer, razgovor sa preživelim iz tog događaja s kojima ste vi kasnije razgovarali?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Svakako.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Deo takve istrage mogli bi biti i razgovori sa pripadnicima policijskih i drugih oružanih jedinica koji su možda bili prisutni u Račku toga dana. Da li biste se složili s tim?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da, svakako.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: To bi možda moglo da obuhvati i razgovor sa OVK, ako bi to bilo moguće.

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Pa moj pristup je novinarski. Ja razgovaram sa svakim.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Znači, istraga u kojoj uopšte nije pokušalo da se razgovara sa preživelim, niti sa policajcima koji su možda učestvovali u tim događajima, ne bi bila baš sasvim kompletna, zar ne?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Ne, ne bi bila.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Znači, bila bi u izvesnoj meri manjkava?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Želeo bih sada da razjasnim jednu stvar. 15. januara 1999. godine, dan kada su se dogodili ti događaji u Račku, da li se sećate gde ste vi bili?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da, sećam se. Bio sam kod kuće. Bio je to petak. U stvari, bio sam na poslu, a u subotu, kad su došle prve vesti o tome, toga se veoma dobro sećam, zato što sam svojoj supruzi, tadašnjoj supruzi, rekao: "Ako je to istina, biće rata". Bilo mi je jasno od samog početka da je to odlučujući momenat.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste vi tada živeli u području Berlina (Berlin)?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Znači, tog dana ste bili više hiljada kilometara udaljeni od Račka?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: I toga dana niste imali nikakav direktan kontakt, niti telefonom, niti radijom sa ljudima u Račku?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Ne. Naravno da ne.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Znači sve ono šta ste vi danas rekli Pretresnom vijeću temelji se na stvarima koje ste pročitali i koje su vam rekli drugi ljudi, zar ne?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da. Tako mi novinari funkcionišemo i mnogo toga otkrijemo.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Slažem se. Spomenuli ste doktorku Ranta. U jednom trenutku rekli ste da ste vi i vaše kolege novinari dobili sve protokole koje je napravila doktorka Ranta i njen tim. Samo da razjasnimo jednu stvar. Vi kad kažete "protokoli", mislite na izveštaje sa obdukcije na leševima iz Račka?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da, oni se zovu "protokoli". Dakle, mi smo dobili protokole, ali da budem sasvim precizan, mislim da

su nam nedostajala dva ili tri komada. To su bili izveštaji koji su bili u okviru protokola, ali to su sada već detalji u koje ne treba ulaziti, ukoliko vam to nije potrebno.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: I nakon što ste pregledali te protokole, vi i vaše kolege, došli ste do zaključka da raniji navodi predsednika Klintona o pogubljenju i drugim stvarima, očigledno nisu bili tačni. To ste nam i danas ovde rekli.

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Pa da. Ako to skratite, mogli biste tako da formulišete. Međutim, prvo bih želeo da kažem da smo mi, kad smo dobili te protokole, prvo otišli stručnjacima. To je veoma važno. Ja bih, naravno, već sada mogao da kažem za sebe da sam možda neka vrsta polustručnjaka za to, ali tada smo se prvo obratili stručnjacima. Međutim, naravno, naši zaključci na samom kraju bili su to, da ono šta je gospodin Klinton rekao, a ja sam to citirao, da su bili prisiljeni da kleknu u blato i onda je po njima osuta paljba, da to nije bilo utemeljeno u činjenicama.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Želim sada da vam pokažem jedan dokazni predmet. To je dokazni predmet Tužilaštva 156, tabulator 11.

SUDIJA BONONI: Možda vas nisam dobro shvatio. Pre nego što se postavi sledeće pitanje, želim ovo da vas pitam. Ako sam dobro shvatio, vi ste smatrali da raspoloživi dokazi ne opravdavaju izjavu kako ju je izrekao gospodin Klinton i zato ste vi smatrali da nije posvećeno dovoljno pažnje jednoj posebnoj liniji istrage koja je mogla da razjasni tu situaciju. Međutim, ja nisam shvatio da je ono šta je on rekao netačno. Vi ste samo rekli da nije dokazano da je to tačno.

SVEDOK ADAM: Naravno, ja ne mogu da kažem šta se dogodilo u Račku, ali mogu da vam kažem šta se nije dogodilo u Račku ili šta se verovatno nije dogodilo u Račku. Ja, naravno, mogu da prikupim razne dokaze kao što to čine policajci, kao što to čine novinari i da kažem da ti dokazi međusobno nisu konzistentni. To je ono šta ja mogu da kažem.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Mislím da imamo ovaj dokazni predmet sada na našem monitoru. Gospodine Adam, pokazaću vam deo jednog dokaznog predmeta koji je doktorka Ranta pokazala u ovoj sudnici. Naslov je "Sažetak o radu forenzičkog stručnog tima Evropske unije na Kosovu u Saveznoj Republici Jugoslaviji od 1998. godine do 2000. godine" (Executive Summary on the Work of the European Union Forensic Expert Team in Kosovo, the Federal Republic of Yugoslavia in 1998 to 2000). Taj izveštaj je podnet Evropskoj uniji 22. juna 2000. godine. Naravno, kad ste vi i vaše kolege pregledali protokole koje su napravili forenzički stručnjaci, vi niste tada pročitali sadržaj ovog sažetka.

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Mislíte o istrazi na terenu? Ne, nismo, jer to je tada bila tajna.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Dobro. Pogledajte, molim vas, sada stranicu 19 ovog dokaznog predmeta. U stvari, mislim da moramo da pogledamo sledeću stranu.

SUDIJA KVON: Da, ovo je stranica 18.

TUŽILAC SAKSON: Dakle sledeću stranu, molim. Bojim se da se to na ekranu baš najbolje ne vidi. Možemo li to na neki način da se poboljša? Želeo bih da svedok to može zajedno sa mnom da pročíta.

SUDIJA KVON: Nisam siguran da svedok može dobro da vidi ovaj dokument. Ovde imam original.

TUŽILAC SAKSON: Imam i ja original. Evo, ja ću da dam svoju kopiju svedoku, ako neko drugi može meni da da svoju kopiju.

SUDIJA KVON: Ali ovo se jasno vidi. Ja to mogu da pročitam.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Vrlo dobro.

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Počinje rečima: “Mart 2000. godine”.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Želim da skrenem vašu pažnju na poslednji paragraf na ovoj stranici. Tu stoje forenzički materijali i dokazi i zatim: “Tokom istrage na licu mesta razni predmeti su prikupljeni i dokumentovani od strane tima, uz logističku pomoć finskog bataljona KFOR-a (Kosovo Force) u Lipljanu (Lipjan) na Kosovu. U novembru 1999. godine korišćeni su metalni detektori podešeni na dubinu od 30 santimetara. Ti detektori korišćeni su na području veličine 170 sa 30 do 60 metara. Traženi su metalni objekti”. Oni sada ovde govore o onoj jaruzi u Račku. Dalje: “Pronađeno je nekoliko metaka i fragmenata metaka na dubini od 0 do 15 santimetara. Položaj žrtava koje je verifikovao OEBS 16. januara 1999. godine i mesta na kojima su pronađeni meci i fragmenti metaka se poklapaju. Meci nisu pronađeni na drugim mestima u udolini, niti u blizini. Dalje, čaure su pronađene na površini zemlje, ponekad ispod lišća i sedimenata. Većina čaura koje je pronašao tim, pronađene su u grmlju koje raste uzduž jaruge. U nekim slučajevima pronađeni su i uzorci ljudskog tkiva zajedno sa mecima”. Vi očigledno niste imali tu informaciju kad ste vi i vaše kolege pregledavali protokole koji govore o autopsijama. Da ste vi imali, na primer, ovu informaciju da se položaj žrtava u jaruzi i mesta na kojima su pronađeni meci poklapaju, da li bi to možda promenilo vaše mišljenje ili stav o tome da li je u Račku bilo pogubljenja?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Pa, prvo, od takve istrage se očekuje da bude celovita, zar ne? Kao što sam ja već rekao, došao sam u Račak kad je gospođa Ranta završavala istragu, jer očigledno je da je ovaj deo sa detektorom za metale napravljen u novembru i kad je ona otišla, onda sam ja morao da odem u samu jarugu. I ja sam tamo našao tragove boje koje je ostavio istražni tim, na onim mestima gde su nešto našli, ali ja sam isto tako našao samo pola sata nakon gospođe Rante i čaure. Mogao sam njih pet, šest da pone-

sem sa mnom. Uzeo sam jednu. Imam je ovde, evo, u ruci. I to me je navelo na sumnju, bez obzira na to što nisam znao ishod istrage, da istraga ... Naime, da se malo pristojnije izrazim, zbunilo me to da je sprovedena istraga i da onda odmah nakon toga običan čovek, poput mene, može da dođe na lice mesta i da pronade još čaura. To je ono šta ja mogu da kažem o istrazi. Ja mogu tu čauru čak i da vam predam, ako želite, ali to nije jedno lepo sećanje.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Adam, odgovorite, molim vas, na moje pitanje. Moje pitanje je bilo veoma jednostavno.

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da, shvatio sam vas.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Ali ja moram da ga ponovim, jer nisam dobio odgovor. Moje pitanje je glasilo: da ste vi imali informacije koje sam vam upravo pročitao, u vreme dok ste pregledavali protokole o obdukciji, da li bi to uticalo na vaše stavove o tome da li je došlo do pogubljenja u Račku ili ne?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Pa sve šta ja pročitam utiče na mene i pokušavam da saznam šta to znači. Ja sam odgovorio na vaše pitanje, zato što ova epizoda sa čaurama je uticala na moje mišljenje o istrazi gospođe Ranta. Bez obzira na to, istraga gospođe Ranta sigurno je bila interesantna. Ono šta meni nedostaje pre nego što dođem do nekog zaključka, možda to može da se uradi ovde na Sudu, je veza između metaka i fragmenata metaka nađenih u jaruzi, sa ranama na ljudima koji su tamo poginuli, jer, koliko ja znam, takva veza nije uspostavljena.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Znači koliko vi znate, zar ne?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da, koliko ja znam, jer ništa takvo do sada nije obelodanjeno u javnosti. I to je deo mog odgovora. Kad pokušavate da saznate nešto o tim rupama od metaka, jer mi svi znamo za film o Kenediju (John F. Kennedy), gde postoji onaj magični metak koji ide s jedne strane, pa na drugu stranu, okreće se ... Sve to skupa bledi u poređenju sa rupama od metaka u Račku, jer neki su ljudi pogođeni 15 puta, a ljudi koji su stajali odmah iza njih,

pogođeni su samo jednom. Postoje rupe koje se ne mogu povezati ni sa čim i, naravno, glavna stvar je to da čak i ako tamo pronađete metke ... Naime, ja vam sad ne kažem da ljudi tamo nisu strijeljani, neki od njih, barem neki od njih, ali kako su oni ustreljeni? To je važna stvar. Je li to bilo u borbi ili ne? Ja mogu da vam kažem jednu stvar o kojoj sam razgovarao sa jednim stručnjakom ...

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Adam, da bismo bolje napredovali, ipak moram na neki način da vas vodim mojim pitanjima. Vi nemate nikavo formalno obrazovanje u forenzičkim naukama?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Pa imam, slučaj Račak.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Je li to formalno obrazovanje?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Ne, nije formalno, naravno, ali ja sam se time toliko bavio da ipak nešto znam. Znači, to je deo novinarskog posla. Morate da počete od nule i onda u nekih nedelju ili dve morate da budete u stanju da razgovarate sa nekim profesorom nauka i postaviti mu prava pitanja. I to je sposobnost koju sam stekao.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Dobro. I u ovom slučaju, predmet Račak, počeli ste od nule?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da, na početku sam počeo od nule. Tako svi to radimo.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li biste se iznenadili kad biste saznali da je, na primer, u slučaju jednog leša pronađen metak u zemlji zajedno sa kutnjakom koji je došao iz vilice žrtve koja se nalazila na tom mestu?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da, čuo sam za to ili sam video to.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: I to bi sigurno mogao da bude znak jedne dosta efikasne forenzičke istrage.

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da. Naravno. To je deo toga.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Vi ste takođe svedočili o informacijama koje ste primili kada ste otišli u Račak u martu 2000. godine i to pogotovo o smrti jedne žene i jednog deteta. Mislim da je žena o kojoj govorite Hanemša Mehmeti (Hanemsha Mehmeti), a dete, ako se ne varam, Haljim Bećiri (Halim Beqiri). Znači, grupa ljudi koje ste sreli u Račku rekla vam je kako su žena i to dete izgubili živote i vi ste saznali da je na njih pucano sa, otprilike, 100 metara.

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da. To su mi oni rekli i pokazali.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Znači vi ste onda došli do zaključka da, kad je barem reč o ove dve žrtve, nije bilo pogubljenja iz neposredne blizine.

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da. Ja sam upravo to pokušao da saznam i saznao sam da u ta dva slučaja nije bilo pogubljenja iz neposredne blizine. U stvari u tri slučaja, jer je naviše, uzbrdo, bio još jedan ujak.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Adam, dozvolite mi da vas pitam sledeće: da li je moguće da su ta žena i to dete izgubili život kao rezultat pogubljenja iz daleka?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Ja opet moram da kažem da je moj novinarski pristup bio takav, da, naime, ja nisam u situaciji da mogu da sprovedem kompletnu istragu. Znači, ja onda moram da se skoncentrišem samo na neke stvari. Moram da se skoncentrišem na ono šta je rečeno i to onda moram da uporedim, znači moram da uporedim ono šta je rečeno u službenoj verziji sa onim šta mogu da saznam. I moram da uspostavim nekakve veze u nekoliko manjih slučajeva i onda pokušavam da saznam, da vidim šta se dogodilo, budući da je gospodin Klinton govorio o deci prisiljenoj da prvo kleknu ... Meni je tu bila jasna veza između te rečenice i činjenica.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: U stvari, mislite da kažete da je napravljena pogrešna veza.

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da, da. Pogrešna veza.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Ja vrlo dobro razumem šta vi sada govorite, ali ja vas pitam nešto drugo, nešto veoma jednostavno: da li je moguće da su Hanemša Mehmeti i Haljim Bećiri bili žrtve pogubljenja iz daleka, na primer snajper koji puca sa udaljenosti od 100 metara? Da li je to moguće? Da ili ne?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Naravno da je moguće. Međutim, onda se postavlja problem da morate da uzmete u obzir kontekst. Da li je tamo bilo borbe? Da li ljudi pucaju jedni na druge? Ili je to invazija vojnih snaga na selo koje je sasvim miroljubivo. Ja ne mogu da kažem kakav je to bio hitac, ali mogu da kažem, naravno, ako izuzmete borbe iz cele te situacije, onda mora da je to bila neka vrsta pogubljenja. Međutim, to nije tačno zato što je tokom dana bilo borbi u selu, kao što je rekao gospodin Šukri Buja (Shukri Buja).

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da se nadovežemo na to šta ste sada rekli. U situacijama oružane borbe, kad traju borbe, da li se ponekad, po vašem iskustvu, namerno puca na civile? Vi to znate kao novinar.

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Pa ovako, uopšteno govoreći, moram da kažem da.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li biste se složili s time da ukoliko ova ili ona zaraćena strana namerno puca na civile, da je to zločin?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Naravno da je to zločin. Što bi drugo bilo?

SUDIJA KVON: Izvinjavam se se što vas prekidam. Vi ste spomenuli gospodina Šukri Buju. Da li ste ga susreli lično ili ste govorili o njegovom iskazu?

SVEDOK ADAM: Govorio sam o njegovom iskazu. Mislim da je to dozvoljeno. Naravno, mogu da se pozovem i na "Rojters" ili na nešto drugo.

SUDIJA KVON: Hvala. Izvolite, gospodine Sakson.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Adam, da li vam je poznato da u najmanje jednom izveštaju koji je objavljen 17. januara stoji da je gospođa Hanemša Mehmeti išla da pomogne svom bratu koji je bio pogođen onda kada je poginula.

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da, to je jedna verzija.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Jedna verzija. Dobro. Želeo bih sada da vam pokažem jednu video traku. To je insert iz emisije Bi-Bi-Si-ja (BBC) pod nazivom "Pad Miloševića" (The Fall of Milosevic). Mislim da imamo transkript kako bi svi to mogli da prate.

(Video snimak)

Novinar: Početkom januara 1999. godine OVK je ustrelila tri srpska policajca. Srpski odgovor u selu Račak promeniće situaciju.

Goran Radosavljević-Guri: Imamo izveštaje o jednoj porodici iz sela Račak koja je bila odgovorna za ubistvo tri policajca. Dobili smo naređenje od pretpostavljene komande da pripremimo akciju za uništenje terorista koji su se tu nalazili. Mi smo u akciju krenuli u 2.00. Vreme je bilo vrlo hladno. Zemlja je bila zaleđena, mrak je bio. Znali smo da u takvoj akciji lavež pasa može da upropasti celu akciju. Na sreću, to malo što je ostalo, verovatno se zbog hladnoće sklonilo u neka toplija mesta. Mi smo se kretali kroz šumu i došli smo do njihovih rovova. Došlo je do kratke borbe u kojoj su naše jedinice uspele da likvidiraju te ljude koji su dežurali u rovovima. To je već bilo u osvit zore i došlo je do borbe.

Novinar: Tokom šest sati paravojna policija pucala je na selo s jedne strane, dok su vojne jedinice bombardovale selo s druge strane. A zatim je ušao major sa svojom policijom.

Goran Radosavljević-Guri: Vojska Jugoslavije i jedan drugi deo policijskih snaga su krenuli sa druge strane sela da potiskuju teroriste.

Novinar: Srpske snage izvestile su da su pronašle leševe 15 tela albanskih muškaraca u selu. Srpski major kaže da je nakon pretrage od kuće do kuće, u selu ostavio malu jedinicu da stražari tokom noći.

Goran Radosavljević-Guri: I u toku noći su oni napustili položaj. Iz kog razloga, to ... Rečeno je da su se bili uplašili.

(Kraj video snimka)

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Hvala. Gospodine Adam, pretpostavljam da vi u okviru vaše istrage niste razgovarali s Goranom Radosavljevićem, komandantom srpske policije kog smo videli na ovom filmu?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: On ima nadimak "Guri". Ova verzija događaja koju ste upravo videli: ako su tri policajca ubijena i neki ljudi su već za to bili osumnjičeni, ne biste li obično očekivali da se izvrši istraga o osumnjičenima i da se izvrši krivično gonjenje, u stvari, kroz važeću pravnu proceduru?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Možete li da ponovite pitanje.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Izvinjavam se. Baš kao i novinari i advokati su ponekad lenji i nisu dovoljno koncizni. Ako pretpostavimo da je ovo šta je policijski komandant rekao da je istinito, da su oni imali informacije da su neki stanovnici Račka odgovorni za ubistvo trojice policajaca, da li smatrate da je srpsko pravosuđe moglo da istraži ono šta se dogodilo?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Pa ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Kvon.

SUDIJA KVON: Da, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Mislim da je pitanje nekorektno zbog toga što ovaj policijski oficir govori o terorističkoj grupi u Račku i o napadu policije na terorističku grupu u Račku, a ne na stanovnike Račka. Ako smo videli šta kaže policijski oficir ... Prema tome, pitanje je nekorektno.

SUDIJA KVON: Mislim da vaša intervencija nije prikladna. Svedok sigurno može da odgovori na ovo pitanje.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Časni Sude, razjasnimo šta je rekao komandant policije. On je rekao: "Dobili smo izveštaj da je jedna porodica u Račku ubila tri policajca". Ja se sada pitam da li se vama takođe možda čini čudno da nisu lokalne vlasti preduzele neku akciju protiv te porodice koja je navodno bila odgovorna, nego, umesto toga, vidimo da je izvedena velika policijska operacija?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Pa to je deo onoga šta me je zbunilo u Račku, jer u slučaju da se radilo o maloj grupi boraca OVK ili bilo koga drugog, zovite ih kako hoćete, ali zovimo ih, dakle za potrebe ove diskusije, borci OVK, onda vam ne treba toliko snaga. Na video snimku vide se čak i tenkovi. Ne na ovom snimku, ali na drugim snimcima vide se i tenkovi. Ne vidi se da pucaju, ali bili su tamo. To me je zbunilo. I ne mogu da shvatim ... Naime, ne znam da li mi je dozvoljeno ...

SUDIJA KVON: Da. Izvolite, nastavite.

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Naime, za mene je iskaz Šukri Buje na to bacio nešto svetla, jer tu se radilo o nečem mnogo većem nego o pravosudnoj istrazi o ubistvu policajaca.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Hvala. Da li biste se takođe složili da nakon što je selo bombardovano, kao što kaže komentator na ovom video snimku, otprilike šest sati, da je moguće da su neki od seljana, žene, deca, muškarci pokušali da beže? Da li smatrate da je to

moguće?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Svakako, ali mi opet znamo od gospodina Buje da su oni zatražili od ljudi da napuste Račak pre nego što je došlo do borbe. To je on rekao. To je prva stvar. Druga stvar, moram da vas ispravim. U mnogo navrata je rečeno da je to jedna od stvari koje nisu tačne. Odnosno, da ne može da bude tačno, prema mojim materijalima, evo, da budem oprezan, da je selo bombardovano. U ovom istom izveštaju OEBS-a od 17. januara, oni kažu da su tri kuće zapaljane. Tri kuće nakon šest sati bombardovanja sela i samo tri kuće zapaljane. Od te tri, dve kuće su bile komanda OVK, a treća je bila .. Ne znam, ne mogu sad da identifikujem treću. Ali to nije bombardovanje sela, prema mojim materijalima barem.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Moram da se nadovežem na ovo šta ste upravo rekli. Spomenuli ste svedočenje Šukri Buje. On je rekao da su pripadnici OVK rekli civilima da napuste selo. Vi sigurno znate za onaj deo svedočenja gospodina Buje u kom on kaže da su mnogi civili odlučili da ostanu.

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Vi ste takođe tokom svedočenja spomenuli rovove, da je bilo rovova u Račku i opisali ste, odnosno rekli ste da rovovi ne služe za beg, već za borbe.

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Dok ste bili u Račku, pretpostavljam da ste otišli do one čuvene jaruge i pretpostavljam da niste videli rov kako ide uz tu jarugu?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Ne. Video sam tamo rov koji ide negde od pola sela nadole, prema jaruzi. Dakle, može da se kaže da je jaruga prirodni deo rova, budući da je sama jaruga kao neka vrsta rova. I pretpostavljam, odnosno znam da postoje negde kao rupe u toj jaruzi.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li se jaruga može koristiti za beg? Da li ljudi, recimo, mogu da pobegnu u jarugu?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Pa ljudi mogu da pobegnu bilo gde.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Hvala. Hteo bih takođe da vam pokažem jedan članak. Mislim da ste ga vi napisali. Časni Sude, zamolio bih da video snimak koji smo upravo videli dobije broj.

SUDIJA KVON: Gospođice Higinis (Higgins), izvolite.

ADVOKAT HIGINS: Ukratko, časni Sude. Svedoku su postavljena pitanja u vezi sa tim video snimkom. On je veoma jasno stavio do znanja da nije razgovarao sa čovekom koji je viđen na video snimku. On ne može da govori o onome šta je taj čovek rekao, a uobičajena praksa ovog Pretresnog veća je da se neuvrstavaju delovi dokumentarnih filmova. Dakle, ovde imamo odlomke dokumentarnog filma koji se zove "Pad Miloševića". Ja ulažem prigovor na uvrštavanje tih delova u dokazni spis.

SUDIJA KVON: U redu. Hvala. Molim da čujem mišljenje optuženog. Da li se vi protivite uvrštavanju ovog video snimka?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Kvon, ja sam se više puta protivio uopšte upotrebi ove propagandne emisije BBC. Ona sadrži montirane delove izjava pojedinih ljudi, ali kao što smo i u ovom prikazivanju videli, ispresecane komentarima koji iskrivljuju sliku i prave celinu slike koja onda nije onakva o kojoj ti ljudi govore. Ako imate celovito izlaganje policijskog funkcionera koji tu govori, nemam ništa protiv da se ono uvrsti u dokazni predmet. Ali film BBC sa komentarima BBC i tekstom, mislim, apsolutno je neprihvatljiv. A što se tiče svedočenja policijskih funkcionera, ako ih imate, zvanična svedočenja, izvolite ih uvrstiti. Ne ovako u rezancima kako ih predstavlja BBC, nego u celini.

SUDIJA KVON: Pa pretpostavljam da gospodin Sakson može da ponudi kompletnu izjavu.

TUŽILAC SAKSON: Da. Učinićemo to čim to bude bilo moguće. Što pre.

SUDIJA KVON: Pretpostavljam da Tužilaštvo ima čitav transkript tog dokumentarnog filma "Pad Miloševića".

TUŽILAC SAKSON: Da.

SUDIJA KVON: I pretpostavljam da imate i punu izjavu onog policajca.

TUŽILAC SAKSON: Pa ne znam 100 posto. Moraću da proverim.

TUŽILAC NAJS: Radi se o tome da smo već dobili potpune intervjuve nekih od ljudi koji su prikazani u tom dokumentarnom filmu, ali, naravno, mi smo bili selektivni, ali ništa nas ne sprečava da dođemo do punog transkripta onoga šta je rekao gospodin Radosavljević. Nemamo u potpunosti taj transkript zasada, ali ćemo da preduzmemo sve mere kako bismo ga dobili.

SUDIJA KVON: Uzevši u obzir mišljenje Tužilaštva, a imajući na umu takođe da je relevantan deo predocen svedoku, mislim da nema potrebe da se ovo uvrsti u spis. Možete da nastavite, gospodine Sakson.

TUŽILAC SAKSON: Hteo bih gospodinu Adamu da pokažem jedan članak. Časni Sude, da li ćemo da napravimo pauzu u 12.15?

SUDIJA KVON: Da.

TUŽILAC SAKSON: Kako bismo uštedeli na vremenu, hteo bih pre pauze da podelim primerke ... Samo jedan trenutak, molim vas.

SUDIJA KVON: Recite nam koliko će još vremena da vam bude potrebno za unakrsno ispitivanje?

TUŽILAC SAKSON: Pa samo još nekoliko minuta. Možda ću moći da završim čak i negde tu oko 12.15.

SUDIJA KVON: U redu. Nastavićemo i obavestićemo narednog svedoka da bude spreman.

TUŽILAC SAKSON: Hteo bih da pokažem gospodinu Adamu jedan članak pod naslovom "Račak - kako je poginuo trinaestogodišnji Haljim Bećiri" (Racak - How Did 13-year-old Halim Beqiri Die).

SUDIJA KVON: Pod kojim je to tabulatorom?

ADVOKAT HIGINS: Tabulator 15.

SUDIJA KVON: Dakle tabulator 15. Hvala vam.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Adam, ukratko. Vi ste autor ovog članka koji je objavljen 24. marta 2000. godine u "Berliner Zeitungu". Hteo bih da vam skrenem pažnju na poslednji paragraf ovog članka. Da li vidite ovaj poslednji paragraf koji počinje rečima "naš vodič"? Da li vidite? Da li ste našli?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Tu stoji: "Naš vodič nam kaže da se 25 muškaraca sakrilo u maloj štali u podnožju brda. Međutim, Srbi su ih tu otkrili. Većina tih Albanaca su počeli da beže uzbrdo gde su naleteli na Srbe koji su ih ubili". Ne znam da li ste nedavno bili u prilici da pogledate optužnicu vezanu za događaje na Kosovu, posebno paragraf o Račku, paragraf 66(A)?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Pa imam određene poteškoće. Imam ovde previše dokumenata.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Evo daću vam svoju kopiju. Pročitaću samo par rečenica. To je strana 26 kosovske optužnice, paragraf 66(A). Tu stoji sledeće, na sredini tog paragrafa stoji: "Po celom selu se pucalo na meštane koji su pokušavali da pobegnu pred snagama SRJ iz Srbije". A zatim stoji: "Grupa od oko 25 muškaraca pokušala je da se sakrije u jednoj zgradi, ali su ih otkrile snage SRJ i Srbije, tukli su ih, a zatim su ih odveli na obližnje brdo gde su ubijeni iz vatrenog oružja". Da li se slažete sa mnom da su ove rečenice koje sam vam pročitao, da su, uopšteno, konzistentne sa onim šta vam je rekao vodič, a što ste naveli u svom članku od 24. marta?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Kao što vidite, u tom članku ja citiram ono šta su mi ljudi rekli, bez obzira na to šta su oni rekli. Dakle, ja sam pisao o tom svedoku, kao što sam pisao o drugom svedoku, gospodinu Bećiriju, zatim Mehmetiju i tako dalje. Budući da sam bio potpuno nepristrasan u svemu tome, evo, ja mogu da vam navedem jedan detalj. Ja sam pitao urednike, zatražio od urednika "Koha ditore" (Koha Ditore) iz Prištine (Prishtine), da dođe sa mnom da mi pomogne, međutim ... Samo da završim ... Kada se radi o detaljima, vaše pitanje je bilo da li je poslednja rečenica konzistentna ...

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Dakle, da li je to konzistentno sa onim šta vam je rekao vodič u selu ...

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: ... sa onim šta sam ja napisao?

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da.

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Vi pitate da li je to konzistentno sa onim šta sam ja napisao?

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: U ovom članku.

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Pa nije baš konzistentno, jer vi koristite reč ...

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Uopšteno govoreći, da li je konzis-

tentno.

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Pa znate šta, na nemačkom mi kažemo da su detalji bitni.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Ja govorim engleski i ja vas pitam: da li je to uopšteno konzistentno sa navodima optužnice koju sam vam upravo pročitao?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Pa u vezi sa bitnim pitanjem - nije. Vi govorite o tome "odvedeni", a ja govorim o tome da su oni pobjegli, otrčali. Dakle, radi se o različitim stvarima.

TUŽILAC SAKSON: Nema više pitanja.

SUDIJA KVON: Da li Tužilaštvo traži da se ovaj dokument uvrsti u spis?

TUŽILAC SAKSON: Da.

SUDIJA KVON: U redu.

sekretar: 825.

SUDIJA KVON: Ne, mislim da je bolje da to bude u okviru dokumenta Odbrane, dakle tabulator 15. Radi se o istom članku, ali prevod se malo razlikuje. Dakle, to ćemo ipak da uvrstimo kao dokaz Tužilaštva. Koji je broj?

sekretar: 825.

SUDIJA KVON: Gospodine Miloševiću, da li vi imate dodatna pitanja.

DODATNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, imam. Gospodine Adam ...

prevodioci: Mikrofon.

SUDIJA KVON: Recite nam koliko vam vremena treba za dodatno ispitivanje? Ako vam treba više od pet minuta, onda ćemo sad da napravimo pauzu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa nadam se da mi ne treba.

SUDIJA KVON: U redu. Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Adam i vi i gospodin Sakson u ovom unakrsnom ispitivanju pomenuli ste nekoliko puta, kao uostalom i gospodin Sakson, svedoka Šukri Buju koji je ovde svedočio. Da li je vama poznato ko je bio taj Šukri Buja?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Na osnovu njegovog svedočenja, on je bio komandant na području Račka ili Štimlja, ne sećam se, ali on je komandovao nad nekih 800 do 1.000 vojnika. Ne sećam se tačnog broja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da je on ovde, u unakrsnom ispitivanju, potvrdio da je, u stvari, UČK prva otvorila vatru na policiju koja je ulazila u selo i to iz teškog mitraljeza? To može da se vidi u transkriptu.

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Koliko se ja sećam, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste imali to u vidu, osim onoga ... Ne znam da li se čuje ... Osim onoga što, na šta ta činjenica ukazuje, šta je on potvrdio u vezi sa prisustvom pripadnika UČK u Račku u to vreme kada su se desile borbe, a on im je bio koman-

dant?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: On je rekao da se tamo nalazio neki garnizon, odnosno da je tamo bilo nekih četrdesetak boraca OVK, dakle u onoj maloj dolini ispod jaruge i da se tamo, u stvari, nalazila baza UČK. Po njegovu priči bilo je daleko više UČK vojnika, boraca na tom području, na širem području.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato, s obzirom da sam ja ovde prikazao i film o tim događajima, da je policija pozvala pripadnike Verifikacione misije pre te bitke kod Račka i da su se na filmu mogla videti dva narandžasta džipa Verifikacione misije na brdu iznad Račka, da osmatraju ceo događaj?

TUŽILAC SAKSON: Ne znam kako ovo proizilazi iz unakrsnog ispitivanja, a, osim toga, radi se takođe o sugestivnom pitanju.

SUDIJA KVON: Slažem se. Molim vas da preformulišete pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, da li vam je poznato da je Verifikaciona misija bila obavještena o akciji policije u vezi sa Račkom?

SVEDOK ADAM – ODGOVOR: Nisam obavješten o tome. Ne znam ... Ne znam da li je bilo zvaničnog poziva, u svakom slučaju vozila OEBS-a su se nalazila tamo, na vrhu brda. Mogu se videti na video snimku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je sve ono šta ste vi prikupili od informacija u vezi sa Račkom ukazivalo da je, u stvari, tu bio sukob između policijskih snaga i UČK?

SUDIJA KVON: Ponovo sugestivno pitanje. Nemate više pitanja, gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ne, nemam.

SUDIJA KVON: Gospodine Adam, ovim se završava vaše svedočenje. Puno vam hvala što ste došli pred Međunarodni sud da svedočite, a sada možete da idete. Pre nego što odemo na pauzu, hteo bih da kažem nekoliko ... Gospodine Adam, možete da odete iz sudnice. Nisam siguran da je Pretresno veće dobilo dokazni predmet 825. Mislio sam da jeste, ali vidim da se radi o drugom dokumentu, budući da se tu nalazi spisak imena i grobova. Molim sekretara da to proveri tokom pauze. Što se tiče dokumenata koji su ponuđeni tokom svedočenja prethodnog svedoka, gospodina Markovića, mene je predstavnik Sekretarijata (Registry) obavestio da su tabulatori 18 i 53 korišćeni tokom unakrsnog ispitivanja, ali da još uvek nisu uvršteni u dokazni spis. Tabulator 18 je odluka Ustavnog suda. Mislim da nema nikakvih problema da se to uvrsti u dokazni spis. Tabulator 53 je novinski članak koji je napisao Henri Kisindžer (Henry Kissinger). To jeste bilo predloženo svedoku. On je to potvrdio, ali da čujemo gospodina Najsa.

TUŽILAC NAJS: Pa ja se ne sećam baš najbolje koju ulogu je imao članak gospodina Kisindžera, tako da je možda najbolje da ne kažem ništa o tome sada, već da ostavimo stvari kakve jesu.

SUDIJA KVON: Budući da nema prigovora od strane Tužilaštva, uvrstićemo oba tabulatora.

ADVOKAT HIGINS: U vezi sa svedokom Bo Adamom, samo da napomenemo da tabulator 6 treba da bude pod pečatom.

SUDIJA KVON: Posebno fotografija pod brojem 3, ne druge fotografije.

ADVOKAT HIGINS: Da, a takođe za zapisnik, tabulator broj 4 već je uvršten u spis i to pod brojem 1.3.

SUDIJA KVON: Kako bismo bili sigurni, uvrstićemo čitav tabulator 6, ali pod pečatom. Koji je ono drugi broj, gospođice Higinis? Da li biste mogli da ponovite?

ADVOKAT HIGINS: Tabulator 4 je već uvršten u dokazni spis i to pod brojevima 1.3(C), 1.3.

SUDIJA KVON: U redu. Ako je tako, onda ne mora ponovo da se uvrštava.

TUŽILAC NAJS: I još nešto, samo na brzinu. Kada sam rekao da ne znam da li nemamo potpuni transkript intervjua sa gospodinom Radosavljevićem, pogrešio sam. To je jedan od intervjua koji imamo u potpunosti. Taj materijal smo dosta kasno dobili, budući da je ta emisija i kasno emitovana, nakon što smo završili sa izvođenjem dokaza vezano za kosovski deo optužnice, pa sad ne znam da li ćete da promenite vašu odluku, dakle da li da odluka važi za ovog konkretnog svedoka ili da to bude materijal na koji ćemo kasnije da se vratimo, odnosno da ćete da ga uvrstite kasnije tokom neke druge faze?

SUDIJA KVON: Pa ja bih vam preporučio da to obelodanite drugoj strani, pa ćemo onda da odlučimo.

TUŽILAC SAKSON: Što se tiče samog video snimka koji smo videli, vezano za njegovo uvrštavanje, možda bi mogao da se obeleži u svrhu identifikacije.

SUDIJA KVON: Mi smo doneli odluku o tome da neće da se uvrsti i da će da vam se vrati. Sada pauza od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA KVON: Gospodine Najš, dobio sam indirektnim putem

informaciju da je prevod tabualtora 15 od prethodnog svedoka prevod naše prevodilačke službe i da je bolji od prevoda koji je dalo Tužilaštvo i koji je uvršten kao dokazni predmet Tužilaštva 825, jer je prevod Tužilaštva bio tek nacrt prevoda. Zato Pretresno veće odlučuje da uvrsti tabulaor 15 kao deo dokaznog predmeta Odbrane, umesto dokaznog predmeta Tužilaštva 825. Gospodine Baleviću, dozvolite mi da vas sada podsetim da ste vi i dalje vezani svečanom zakletvom koju ste dali. Izvolite, nastavite, gospodine Miloševiću.

GLAVNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Baleviću, da li ste bili na proslavi 600 godina Kosovske bitke na Gazimestanu (Gazimestan) 28. juna 1989. godine?

SVEDOK BALEVIĆ – ODGOVOR: Gospodine predsedniče, ja vas molim pre nego što dam odgovor na ovo vaše pitanje, uz odobrenje gospodina Kvona, da dopunim jučerašnji odgovor koji ste me prekinuli kada se radi o eskalaciji albanskog nacionalizma i ne može se steći potpuna slika. Sasvim kratko. Ja molim za vašu saglasnost i saglasnost gospodina Kvona, da bih kasnije odgovorio na vaše pitanje.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA KVON: Smatramo da to neće da nam bude od velike pomoći u našem prosuđivanju, a ako je to potrebno, najbolje da pitate gospodin Miloševića da ponovo postavi pitanje. Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Baleviću, šta ste želeli da kažete u vezi sa eksaliranjem albanskog nacionalizma?

SVEDOK BALEVIĆ – ODGOVOR: Vi ste me prekinuli, gospodine Miloševiću, onog momenta kada sam ja istakao o pogibiji Bore

(Boro Vukmirović) i Ramiza (Ramiz Sadiku) kao sekretara i kao komunista. Ja nisam govorio o njima kao o sekretarima, oni su bili komunisti, ali su ubijeni na dojavu oca Fadilja Hodže (Fadil Hoxha) ...

SUDIJA KVON: Ne. Moram da vas zaustavim. Mi smo već doneli odluku da to nije relevantno u ovom trenutku. Izvolite, gospodine Miloševiću, postavite drugo pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodien Baleviću, ponoviću pitanje koje sam vam na početku postavio. Da li ste bili na proslavi 600 godina Kosovske bitke 28. juna 1989. godine na Gazimestanu?
SVEDOK BALEVIĆ – ODGOVOR: Da bio sam i kao predsednik Opštinskog komiteta Saveza komunista u Kosovu Polju (Fushe Kosove) sačekivao, kao nekakav domaćin, goste koji su dolazili železnicom u Kosovo Polje, a odatle transportovani autobusima na taj skup.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Kvon, pre nego što nastavim, želim samo da vas podsetim da je gospodin Najs u svom uvodnom izlaganju, a ja se pozivam na stranu 26 transkripta sa samog početka, govorio o tom događaju i citiraću samo kratko. To je strana 26, počinjem od 12. reda, strana 26 transkripta: "Ako se vraćamo na pitanje uspona ovog optuženog i pitanje Kosova, vraćamo se na 28. jun 1989. godine. To je još jedan prilično poznati insert, ali moramo da ga pokažemo i mora da uđe u spis ovog Predmeta. Toga dana održana je proslava 600 godina Boja na Kosovu. Neću da opterećujem Pretresno veće detaljima oko toga zašto je ta bitka koju su Srbi izgubili proslavljena na način na koji je proslavljena. Taj se događaj odigrao na mestu zvanom Kosovo polje" i onda gospodin Najs vadi jednu, jedan mali insert iz toga, mada kaže kako to treba da bude uvedeno u ovaj spis. Ja sada želim da pustim traku govora na Gazimestanu. Ona je pripremljena i postoji prevod, tako da možete da pratite. Molim da se pusti traka.
SVEDOK BALEVIĆ – ODGOVOR: Ja nemam uključeno ovde.

(Video snimak)

Slobodan Milošević: Drugarice i drugovi, drugarice i drugovi, na ovom mestu, na ovom mestu u srcu Srbije, na polju Kosovu, pre šest vekova, pre punih 600 godina dogodila se jedna od najvećih bitaka onoga doba. Kao i sve velike događaje i taj prate mnoga pitanja i tajne. On je predmet neprekidnog naučnog istraživanja i obične narodne radoznalosti. Sticajem društvenih okolnosti, ovaj veliki šesto-godišnji jubilej Kosovske bitke dogodio se u godini u kojoj je Srbija, posle mnogo godina, posle mnogo decenija, povratila svoj državni, nacionalni i duhovni integritet. Nije nam ... Nije nam, prema tome, danas teško da odgovorimo na ono staro pitanje "sa čim ćemo pred Miloša". Igrom istorije i života izgleda kao da je Srbija baš ove 1989. godine povratila svoju državu i svoje dostojanstvo, da bi tako proslavila istorijski događaj iz daleke prošlosti, a koji je imao veliki istorijski i simbolički značaj za njenu budućnost. Danas je teško reći šta je u Kosovskoj bici istorijska istina, a šta legenda. Danas to više nije ni važno. Narod je pamtio i zaboravljao, pritisnut bolom i ispunjen nadom, kao, uostalom i svaki narod na svetu. Stideo se izdajstva, veličao junaštvo. Zato je danas teško reći da li je Kosovska bitka poraz ili pobeda srpskog naroda, da li smo zahvaljujući njoj pali u ropstvo ili smo zahvaljujući njoj u tom ropstvu preživeli. Odgovore na ta pitanja tražiće nauka i narod neprekidno. Ono šta je izvesno kroz sve ove vekove iza nas, je da nas je na Kosovu pre 600 godina zadesila nesloga. Ako smo izgubili bitku, onda to nije bio samo rezultat društvene superiornosti i oružane prednosti Osmanlijskog carstva (Ottoman Empire), već i tragične nesloge u vrhu srpske države. Tada, te daleke 1389. godine Osmanlijsko carstvo nije samo bilo jače od srpskog, ono je bilo i srećnije od srpskog carstva. Nesloga i izdaja na Kosovu pratiće dalje srpski narod kao zla kob kroz čitavu njegovu istoriju. I u poslednjem ratu, ta nesloga, ta izdaja uveli su srpski narod i Srbiju u agoniju, čije su posledice u istorijskom i moralnom smislu prevazilazile fašističku agresiju. Pa i kasnije, kada je formirana socijalistička Jugoslavija, srpski vrh je u toj novoj zemlji ostao podel-

jen, sklon kompromisima na štetu sopstvenog naroda. Ustupke koje su mnogi srpski rukovodioci pravili na račun svog naroda, ni istorijski, ni etički ne bi mogao da prihvati ni jedan narod na svetu, pogotovo što Srbi kroz čitavu svoju istoriju nisu nikada osvajali i eksploatisali druge. Njihovo nacionalno i istorijsko biće kroz čitavu istoriju i kroz dva svetska rata, kao i danas je oslobodilačko. Oslobođali su većito sebe i kada su bili u prilici pomagali su drugima da se oslobode. A to što su u ovim prostorima veliki narod, nije nikakav srpski greh, ni sramota. To je prednost koju oni nisu koristili protiv drugih. Ali moram da kažem ovde, na ovom velikom legendarnom polju Kosovu, da Srbi tu prednost što su veliki, nisu nikada koristili ni za sebe. Zaslugom svojih vođa i političara i njihovog vazalnog mentaliteta, čak su se zbog toga osećali krivi pred drugima, pa i pred sobom. Nesloga srpskih političara unazađivala je Srbiju, a njihova inferiornost ponižavala je Srbiju. Tako je bilo decenijama, godinama. Evo nas danas na polju Kosovu da kažemo da više nije tako. Nema za to u Srbiji pogodnijeg mesta od polja Kosova da se to kaže. I nema za to u Srbiji pogodnijeg mesta od polja Kosova da se kaže da će sloga u Srbiji omogućiti prosperitet i srpskom narodu i Srbiji i svakom njenom građaninu, bez obzira na nacionalnu ili versku pripadnost. Srbija je danas jedinstvena, ravnopravna sa drugim republikama i spremna da učini sve da poboljša svoj materijalni i društveni položaj svih svojih građana. Ako bude sloge, saradnje i ozbiljnosti, ona će u tome i uspeti. Zato je optimizam koji je danas prisutan u Srbiji u pogledu budućih dana, realan utoliko što se zasniva na slobodi koja omogućava svim ljudima da izraze svoje pozitivne, stvaralačke, humane sposobnosti za unapređenje društvenog i sopstvenog života. U Srbiji nisu nikada živeli samo Srbi. Danas u njoj, više nego pre, žive i građani drugih naroda i narodnosti. To nije hendikep za Srbiju. Iskreno sam uveren da je to njena prednost. U tom smislu se menja nacionalni sastav gotovo svih, a naročito razvijenih zemalja savremenog sveta. Sve više i sve uspešnije zajedno žive građani raznih nacionalnosti, raznih vera i rasa. Socijalizam kao progresivno i pravedno demokratsko društvo, pogotovo ne bi smeo da dopusti da se ljudi dele nacionalno i verski. Jedine razlike koje se u socijalizmu

mogu da dopuste i treba da dopuste, su između radnih i neradnih, između poštenih i nepoštenih. Zato su svi koji u Srbiji žive od svog rada pošteno, poštujući druge ljude i druge narode u svojoj republici. Uostalom, na tim osnovama treba da bude uređena čitava naša zemlja. Jugoslavija je višenacionalna zajednica i ona može da opstane samo u uslovima potpune ravnopravnosti svih nacija koje u njoj žive. Kriza koja je pogodila Jugoslaviju, dovela je do nacionalnih, ali i do socijalnih, kulturnih, verskih i mnogih drugih manje važnih podela. Među svim tim podelama, kao najdramatičnije, su se pokazale međunacionalne podele. Njihovo otklanjanje olakšaće otklanjanje drugih podela i ublažiti posledice koje su te druge podele izazvale. Otkada postoje višenacionalne zajednice, njihova slaba tača su odnosi koji se između različitih nacija uspostavljaju. Kao mač nad njihovim glavama, prisutna je neprekidna pretnja da se jednog dana pokrene pitanje ugroženosti jedne nacije od drugih i teme pokrene talas sumnji, optužbi i netrepeljivosti koji po pravilu raste i teško se zaustavlja. To unutrašnji i spoljni neprijatelji takvih zajednica znaju i zato svoju aktivnost protiv višenacionalnih društava uglavnom organizuju na podsticanje nacionalnih sukoba. U ovom trenutku, mi u Jugoslavije se ponašamo kao da nam to iskustvo uopšte nije poznato i kao da u sopstvenoj i daljoj i bližoj prošlosti nismo iskusili svu tragičnost nacionalnih sukoba koje jedno društvo može da doživi, a da ipak opstane. Ravnopravni i složni odnosi među jugoslovenskim narodima su neophodan uslov za opstanak Jugoslavije, za njen izlazak iz krize i pogotovo neophodan uslov za njen ekonomski i društveni prosperitet. Time se Jugoslavija ne izdvaja iz socijalnog ambijenta savremenog, pogotovo razvijenog sveta. Taj svet sve više obeležava nacionalna trpeljivost, nacionalna saradnja, pa čak i nacionalna ravnopravnost. Savremeni ekonomski i tehnološki, ali i politički i kulturni razvoj, upućuje razne narode jedne na druge, čini ih međusobno zavisnim i sve više i međusobno ravnopravnim. U civilizaciju ka kojoj se kreće čovečanstvo, mogu zakoračiti, pre svega ravnopravni i ujedinjeni ljudi. Ako ne možemo da budemo na čelu puta u takvu civilizaciju, ne treba sigurno da budemo ni na njegovom začelju. U vreme kada se odigrala ova znamenita istorijska bitka

na Kosovu, ljudi su bili zagledani u zvezde čekajući od njih pomoć. Danas, šest vekova kasnije, ponovo su zagledani u zvezde, čekajući da ih osvoje. Prvi put su mogli da dopuste sebi razjedinjenost, mržnju, izdaju, jer su živeli u manjim, međusobno slabo povezanim svetovima. Danas, kao stanovnici planete, razjedinjeni, ne mogu osvojiti ni svoju planetu, a kamo li druge planete, ukoliko ne budu međusobno složni i solidarni. Zato, možda nigde na tlu naše domovine nemaju toliko smisla reči posvećene slozi, solidarnosti i saradnji među ljudima, koliko imaju ovde na polju Kosovu koje je simbol nesloge i izdaje. U pamćenju srpskog naroda ta nesloga je bila presudna za gubitak bitke i za zlu sudbinu koju je Srbija podnela punih pet vekova. Pa čak i ako sa istorijske tačke gledišta ne bi bilo tako, ostaje izvesno da je narod svoju neslogu doživeo kao svoju najveću nesreću. I obaveza naroda je zato da je sam otkolni da bi sebe ubuduće zaštitio od poraza, neuspeha i stagnacije. Narod u Srbiji je ove godine postao svestan nužnosti svoje međusobne sloge kao neophodnog uslova za svoj sadašnji život i dalji razvoj. Uveren sam da će ta svest o slozi i jedinstvu omogućiti Srbiji, ne samo da funkcioniše kao država, već da funkcioniše kao uspešna država. Zato i mislim da to ima smisla reći baš ovde na Kosovu, gde je nesloga jednom tragično i za vekove unazadila i ugrozila Srbiju i gde obnovljena sloga može da je unapredi i da joj vrati dostojanstvo. A takva svest o međusobnim odnosima predstavlja elementarnu nužnost i za Jugoslaviju, jer se njena sudbina nalazi u združenim rukama svih njenih naroda. Kosovska bitka sadrži u sebi još jedan veliki simbol. To je simbol junaštva. Njemu su posvećene pesme, igre, literatura i istorija. Kosovsko junaštvo već šest vekova inspiriše naše stvaralaštvo, hrani naš ponos, ne da nam da zaboravimo da smo jednom bili vojska velika, hrabra i ponosita. Jedna od retkih koja je u gubitku ostala neporažena. Šest vekova kasnije, danas, opet smo u bitkama i pred bitkama. One nisu oružane, mada i takve još nisu isključene. Ali bez obzira kakve da su, one, bitke, se ne mogu dobiti bez odlučnosti, hrabrosti i požrtvovanosti, bez tih dobrih osobina koje su onda davno bile prisutne na polju Kosovu. Naša glavna bitka danas odnosi se na ostvarenje ekonomskog, političkog, kulturnog i, uopšte,

društvenog prosperiteta, za brže i uspješnije približavanje civilizaciji u kojoj će živeti ljudi u XXI veku. Za tu nam je bitku pogotovo potrebno junaštvo. Razume se, nešto drugačije, ali ona srčanost bez koje ništa na svetu ozbiljno i veliko ne može da se postigne, ostaje nepromenjena, ostaje večno potrebna. Pre šest vekova Srbija je ovde na polju Kosovu branila sebe, ali je branila i Evropu. Ona se tada nalazila na njenom bedemu koji je štitio evropsku kulturu, religiju, evropsko društvo u celini. Zato danas izgleda, ne samo nepravedno, već i neistorijski i sasvim apsurdno razgovarati o pripadnosti Srbije Evropi. Ona je u njoj neprekidno, danas kao i pre. Razume se, na svoj način, ali takav koji je u istorijskom smislu nije nikad lišio dostojanstva. U tom duhu, mi danas nastojimo da gradimo društvo bogato i demokratsko i da tako doprinesemo prosperitetu svoje lepe i u ovom trenutku nepravedno napaćene zemlje, ali i da tako doprinesemo naporima svih progresivnih ljudi našeg doba koji oni čine za jedan novi lepši svet. Neka večno živi uspomena na kosovsko junaštvo! Neka živi Srbija! Neka živi Jugoslavija! Neka živi mir i bratstvo među narodima!

Novinar: ... svih njenih stanovnika za jedan civilizacijski progres, za bratstvo i jedinstvo, za jačanje Srbije, kako bi Jugoslavija što pre iz dužeg perioda krize zakoračila na put istinskog progressa. Svečanost će se nastaviti kulturno-umetničkim programom. Biće izvedeno muzičko-scensko delo "Pasija svetog kneza Lazara". Autor je Rajko Maksimović. Izvođači horovi Radio-televizije Beograd, "Branko Krstanović" i simfonijski orkestar Radio-televizije Beograd. Dirigent je Darinka Matić Marović.

(Kraj video snimka)

SUDIJA KVON: Izvolite, gospodine Miloševiću. Nastavite s pitanjima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Samo jedna napomena pre nego što nastavim s pitanjima. U engleskom transkriptu ima mnogo grešaka.

Pretpostavljam da je to samo tehnički problem, jer prevod postoji, dat i i vrlo je precizan, pa se nadam da će se to savršeno i uskladiti. To je napomena tehničkog karaktera.

SUDIJA KVON: Da li je transkript u tabulatoru 3? Taj tabulator zapravo sadrži dva prevoda: Jedan je transkript BBC-a, a drugi je transkript koji je dao vaš tim Obrane. Ovde stoji da su praznine u prevodu BBC-a popunjene od strane tima gospodina Miloševića. Je li to to?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Trbalo bi da je tako. A drugo, pošto je ovo originalni televizijski snimak, veoma je lako uporediti svaku reč.

SUDIJA KVON: Koliko se ja sećam, mi smo taj transkript već uvrstili pod brojem D251. Dobro, budući da su praznine popunjene, dobro je da to uvrstimo ponovo. A sada izvolite, nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Kvon. Gospodine Baleviću, kakvi su bili vaši utisci s tog događaja?

SVEDOK BALEVIĆ – ODGOVOR: Utisci moji sa ovog događaja su onakvi kakvi su bili utisci sa svih događaja gde ste vi govorili, kao što je u Kosovu Polju pred osnovnom školom "Aco Marović", u sali Doma kulture u Kosovu polju, govor koji ste održali, a koji sam ja slušao i čitao u Uroševcu (Ferizaj), tako i ovaj govor. To su sve govori mira, govori bratstva ... Vi to potvrđujete svojom poslednjom parolom kad ste kazali "živeo mir i bratstvo među svim narodima". I Srbija zato što je velika ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ne morate sada ... Govor su čuli svi.

SVEDOK BALEVIĆ – ODGOVOR: Zato što su čuli, ali ovde izgleda neke stvari ne vredi čuti, jer se pokušava da se nametne srpski nacionalizam. Međutim, svi ovi govori nemaju ni jedne rečenice o srpskom nacionalizmu. Naprotiv, o prosperitetu, zajedništvu, bratstvu i jedinstvu svih onih koji žive na Kosovu i Metohiji, a vi ste išli i dalje – u Srbiji i Jugoslaviji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Baleviću, recite, možda vam je i snimak osvežio pamćenje, a i pretpostavljam da se sećate tog događaja, ko su bili prisutni ugledni gosti na toj proslavi? Da li možete toga da se setite?

SVEDOK BALEVIĆ – ODGOVOR: Pa sećam se nekih, jer sam neke i ovako formalno dočekivao, iako nisam imao kontakte, ali sam tu bio. Oni koji su dolazili u salonima i tako dalje, da je bio Drnovšek, da je bio Ante Marković, da je bio Budimir Lončar, da je bio Momir Bulatović, da je bio German, da je bio Kadrijević, da su bili predstavnici diplomatije, koji su došli jednim delom vozovima, a jednim delom svojim kolima. Ne znam ko je sve bio iz te diplomatije, ali diplomatskog kora su bili predstavnici. Bilo je mnogo stranih novinara. Uglavnom to su bile ličnosti kojih se ja sećam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Janez Drnovšek je u to vreme bio ...

SVEDOK BALEVIĆ – ODGOVOR: Predsednik Predsedništva ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... predsednik Predsedništva Jugoslavije ...

SVEDOK BALEVIĆ – ODGOVOR: A na čelu delegacije Slovenije mislim da je bio Janez Stanovnik, jer je bila delegacija otuda, a bilo je prisutno građana iz svih delova Jugoslavije, iz svih republika Jugoslavije, ne samo Srba. Bilo je Srba iz Rumunije (Romania). Bilo je čak Bugara koji su došli i tako dalje, a da ne govorim o predstavnicima, odnosno Srbima sa celog područja bivše Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, recite, ako vas sećanje služi iz tog vremena, vi ste bili prisutni, a i komunicirali ste s mnogo ljudi: da li ste vi ili bilo ko s kim ste komunicirali sa tog događaja poneli bilo kakav utisak o nekom mogućem sukobu, ratu, bilo čemu šta bi moglo biti agresivno?

SVEDOK BALEVIĆ – ODGOVOR: Naprotiv, ja ću istaći samo jedan citat, bez obzira što je ovde pročitano. Kad ste vi rekli "prosperitet

svakom građaninu”, onda je 1.500.000 i više hiljada građana aplaudiralo i reklo “tako je”. Znači potvrdili su vaš govor koji je bio govor mira. Prema tome, sa svima onima sa kojima sam ja kontaktirao, niko ni jedne reči nije govorio o ratno-huškačkom ili bilo nečemu slično tome, već, naprotiv, o govoru koji ukazuje i poziva na zajednički život na Kosovu Srba, Albanaca, Roma, Egipćana, Aškalija, Turaka, Goranaca i tako dalje, kao i poziv da se sačuva Jugoslavija, jer se da između ovih redova to pročitati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. To šta citirate kada je, kada je bio talas odobravanja, bilo je na prosperitet među svim građanima bez obzira na nacionalnu, versku i tako dalje pripadnost, toga se sećate?

SVEDOK BALEVIĆ – ODGOVOR: Pa ja sam to ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da.

SVEDOK BALEVIĆ – ODGOVOR: ... ja sam, gospodine predsedniče, morao to da citiram kao potvrdu toga skupa za naš dalji život i odobravanje vašeg govora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Baleviću. Recite mi da li su nakon ustavnih promena te iste godine, 1989. godine, doduše one su se desile nešto ranije, u martu, ovo je u junu, u bilo kom pogledu, po nečemu čega vi možete da se setite, na bilo koji način narušavana prava Albanaca na Kosovu i Metohiji?

SVEDOK BALEVIĆ – ODGOVOR: Ja sam to i juče, gospodine predsedniče, jednim delom izjavio. Ja kategorički tvrdim da nikakva prava Albanaca nisu bila narušena ustavnim promenama i ustavnim amandmanima na Ustav iz 1989. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne pitam vas za ustavni aspekt. Pitam vas za tekući život ...

SVEDOK BALEVIĆ – ODGOVOR: Dobro ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... u sredini u kojoj ste vi živeli. Da li imate nešto šta bi ukazivalo da su prava Albanaca bila narušavana. O tome vas pitam?

SVEDOK BALEVIĆ – ODGOVOR: Tvrdim kategorički, nikakva prava Albanaca nisu bila narušavana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite zašto Albanci nisu izlazili na izbore?

SVEDOK BALEVIĆ – ODGOVOR: Mislim, gospodine predsedniče, da je to njihova osnovna greška. Iako je dolazila delegacija države Srbije, da li je 16 ili 17 puta, nemojte to uzeti, ali je to toliko koja je htela da razgovara sa predstavnicima Albanaca i o miru i daljem životu i tako dalje i o izborima. Albanci nisu izlazili na izbore, jer su bojkotovali državu Srbiju, a ako bi izašli, iako su oni bili u sastavu Srbije, jer su teritorija Kosova, onda, a i sada, na neki način, iako su tamo snage tuđinske, u sastavu Srbije. Međutim, da su Albanci izašli na izbore sa strankama sa kojima one raspolažu, koje postoje na Kosovu, jer one bi našle zajednički jezik i Demokratski savez Kosova (LDK, Lidhja Demokratike e Kosoves) Ibrahima Rugove (Ibrahim Rugova) i Haradinaja (Ramush Haradinaj) i Tačija (Hashim Thaqi) i Suroi Vetona (Veton Surroi), pitanje bi bilo da li bi Socijalistička partija Srbije bila partija na vlasti, jer to bi po veličini bila ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, sada da ne postavljamo ta, kako bi se reklo, sugestivna pitanja, u svakom slučaju imali bismo jedan broj poslanika koji je bio reprezentativan ...

SVEDOK BALEVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Verovatno i druga partija po veličini u Skupštini. Ovo nije hipotetika, ovo je ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A recite, opet govorim o vašem iskustvu, dakle ne o ni o kakvim propisima, pošto vi ne svedočite o propisima, već o onome šta ste vi lično videli i doživljavali: kakvo je bilo stanje u vezi sa potrebama albanskih stanovnika Kosova i Metohije u oblasti obrazovanja, zdravlja, u pogledu

štampe na albanskom jeziku i uopšte onoga šta na neki način predstavlja značaj za njihov nacionalni identitet?

SVEDOK BALEVIĆ – ODGOVOR: Gospodine predsedniče Miloševiću, ja ću od ovog zadnjeg pitanja koje ste mi postavili, pa ću ... Ako nešto ... Ja ću vas moliti da mi ponovite. Po onome šta ja znam i tvrdim, 24 glasila su na albanskom jeziku izlazila na Kosovu i Metohiji, a tvrdi se da ih je bilo do 60. A na srpskom samo jedan jedini list koji se zvao "Jedinstvo" i nekakva dva-tri druga časopisa mesečna, godišnja i tako dalje. To je o glasilima. Prema tome i tu se vidi da nisu bili obespravljani. Kad se radi o školstvu, oni da bi bojkotovali državu Srbiju, da bi izazvali pažnju međunarodne javnosti su napustili škole, prostorije, iako ih niko odatle nije isterivao. To tvrdim kategorički, pa su se školovali negde po kućama i tako dalje. Ali je imalo mnogo škola u Prištini, tamo gde sam ja živeo, gde su se školovali i albanska deca i srpska deca, fizički odvojeno ili prostorno zidovima, gde je s jedne ulaz za Albance, a sa druge za Srbe ili nastavno ... Nastava za Albance pre podne, za Srbe posle podne i obrnuto. Tako da su sve uslove imali. Na godinu dana, otprilike, pre rata, rektor je još bio Papović, obezbeđeni su ... Tada je dolazila i jedna misija, ne znam kako se zvala, iz Rima (Rome) koja je posetila Univerzitet u Prištini (Univerziteti u Prishtines), verovatno na zahtev Albanaca. I tada je na godinu dana pre rata opremljen, odnosno opremljeni su fakulteti, prostorije, nameštaj i drugo za studente albanske narodnosti. Čak je bilo i pojedinačnog reagovanja studenta srpske nacionalnosti zašto su takvi uslovi za njih obezbeđeni, a takvih uslova nema za Srbe, tako da su sve imali i mogli da se školuju i u osnovnim i u srednjim školama i na fakultetima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo za trenutak da se vratimo na pitanje izbora. Naime, koliko podaci govore i ono šta ja znam iz tog perioda, ovo šta vi kažete i šta sam vas ja pitao o neizlasku Albanaca na izbore, odnosilo se na većinu. Međutim, jedan broj Albanaca ... Da li je jedan broj Albanaca izlazio na izbore?

SVEDOK BALEVIĆ – ODGOVOR: Da. Izlazio je jedan broj Albanaca na izbore, koji su glasali na izborima, one koje je raspisivala država

Srbija, ne znam taj broj, ali ih je bilo dosta koji su izlazili. A da dodam i to: da izbore na kojima su, koji su bili albanski izbori, njima su takođe bili obezbeđeni svi uslovi i prostor tamo gde su oni želeli i hteli i niko ih nije ometao da idu na biračka mesta. Prolazili su pored moga stana. Čak sam ja neke susretao i razgovarao sa njima i tako dalje i u šali nabacivao neke i tako dalje. Prema tome, njima su bili obezbeđeni uslovi, a na ono pitanje – bilo je Albanaca koji su glasali na izborima koje je raspisivala država Srbija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite kada je, po vašem saznanju, po vašem sećanju, počela da se oglašava UČK?

SVEDOK BALEVIĆ – ODGOVOR: Ono šta ja znam i šta sam ja patio i na bazi informacija koje sam zvanično dobijao kao sekretar gradskog odbora SPS-a Priština, to je jedan odbor peti po veličini u Srbiji, OVK se oglasila svojim, ovaj, napadima 1995. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pre nego što vas budem pitao o nekim konkretnim vašim saznanjima iz tog perioda 1995. godine, pa do izbijanja rata, odnosno NATO agresije 1999. godine, molim vas pogledajte ovaj tabulator 4. Gospodine Kvon, deo tog tabulatora je preveden na engleski jezik.

SUDIJA KVON: Da, to imamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Trebalo bi to da imate. To je čitava jedna knjiga o zločinima albanskih terorista. Međutim, zbog racionalnog korišćenja i vremena i uslova ovde, ja neću tražiti da vi unosite čitavu knjigu kao dokazni predmet, mada bi to bilo jako korisno ako biste učinili, već možda samo ovaj deo koji je preveden. Iz tog dela koji je preveden, ja ću vam, gospodine Baleviću, samo pročitati par citata, a onda ću vam postaviti nekoliko pitanja u vezi sa tim događajima. Ovo šta čitam je u engleskom prevodu ...

SUDIJA BONOMI: Pre nego što nastavite, da li možemo da saznamo da li je svedok upoznat sa ovom knjigom i da nam kažete ko je

autor? Koji je kontekst ove publikacije, kako bismo mogli da razumemo značaj same knjige?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Evo ja ću vam reći ... Vidite, izgleda taj "lead" ovde nije preveden, ali u tabulatoru na srpskom jeziku vi imate ... Ja ću to ...

SVEDOK BALEVIĆ – ODGOVOR: Mogu li ja to potvrditi?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo izvolite, gospodine Baleviću.

SVEDOK BALEVIĆ – ODGOVOR: Imam ja taj dokumenat, ali ja ga nisam iznosio ovde, jer ne znam je li on priložen kao dokaz. Prema tome, poštujem proceduru koja je ovde. To glasi "Zločin albanskih terorista, 1995. – 1998. godine", a na kraju ima i 1999. godina. To su dokumenta koja je izdalo uredništvo "Panorama", lista "Jedinstvo", iza koga stoje ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: List "Jedinstvo" je prištinski list ...

SVEDOK BALEVIĆ – ODGOVOR: ... prištinski list na srpskom jeziku, to sam rekao. Znači, izdavač je Novinsko-izdavačko javno preduzeće "Panorama", dnevni list "Jedinstvo", Priština, redakcija posebnih izdanja. Direktor "Panorame" Milorad Vujović, glavni i odgovorni urednik ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ne morate sve da čitate. To ima u ovom ...

SVEDOK BALEVIĆ – ODGOVOR: Radi dokaza da se vidi, jer su postavili pitanje, tako da su ovo zvanična dokumenta toga lista.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ja ću vam pročitati par citata. U engleskom prevodu na četvrtoj strani ovih nekoliko stranica ...

SUDIJA BONOMI: Ovaj deo koji je preveden, odnosno dokument koji imamo ovde kao prevod, ne izgleda kao neki zvaničan doku-

ment. To jednostavno liči na neku izjavu o događajima. Dakle, to je jedna kompilacija gde se vidi drugi stav suprotne strane. To je, dakle, ovo šta ja vidim na osnovu prevoda. Možda se zvaničan dokument nalazi negde drugde.

SVEDOK BALEVIĆ: Molim vas ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Čekajte, gospodine ...

SVEDOK BALEVIĆ – ODGOVOR: A izvinite, oprostite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: ... Baleviću. Gospodine Bonomi, vi ste u pravu. Ovo jeste knjiga, a ne zvaničan dokument, ali se u njoj nalaze podaci i citati zvaničnih dokumenata koji su nam dostupni i koje su objavljivali zvanični organi. Svaka brojka ovde je preuzeta iz zvaničnih organa. Prema tome, u svrhe ispitivanja svedoka ja ću pročitati par citata odavde, a u svrhe dokazivanja istinitosti i tačnosti ovih podataka, biće dati dokumenti na osnovu kojih je to zasnovano, a neki su već dati, jer želim da vas podsetim da sam ja uneo kao dokazni predmet šest "Belih knjiga", zvaničnih publikacija Vlade Jugoslavije o događajima na Kosovu i zločinima izvršenim na Kosovu. Sve po godinama. I to su zvanični dokumenti Vlade Jugoslavije u kojima su sadržani svi ovi podaci. To je već uneto kao dokazni Predmet. Dakle, šest "Belih knjiga" Vlade Jugoslavije.

SUDIJA BONOMI: Čuo sam da se spominju te knjige i ranije. Mislim da su poslednji put spomenute prilikom uvodne reči Odbrane. Ja sam pokušao da nađem te knjige, odnosno da identifikujem na šta se odnose. Meni se čini da nisam dobio te dokumente, ukoliko su oni uvršteni u dokazni spis. Hteo bih još nešto da kažem, sad kad razgovaramo o ovom pitanju, zvanični dokumenti su daleko produktivniji u smislu dokaznih predmeta. Produktivniji od eventualnih komentara na koje ćete da nam skrenete pažnju, jer, kao što znate, posao sudije jeste da eliminiše političke konotacije, a da se koncentriše na činjenice. A tek na kraju će detalji da budu važni.

TUŽILAC NAJS: Kako bih pomogao, "Bele knjige" su se nalazile na spisku predloženih dokaznih predmeta. Gospođa Diklić (Diklich) mi je rekla da mi imamo primerke toga, ali da još uvek nisu uvrštene u dokazni spis. Zbog toga ne možete ni da ih nađete. Što se tiče predloženog dokaznog predmeta, tabulator 4, kako bismo pokušali da ostvarimo određenu konzistentnost, Pretresno veće bi trebalo da ima na umu knjige, publikacije OEBS-a i *Human Rights Watch*, dakle uvek se sledi jedna određena metodologija, dakle da se da jedan određeni rezime materijala, a zatim da se tome pridodaju paragrafi. Ja ovde ne mogu da sravnim strane engleskog prevoda sa originalnim tekstom. Siguran sam da će optuženi da nam pomogne u tome. U svakom slučaju nemamo nikave naznake o metodologiji koja je primenjivana kako bi se načinila ova knjiga. I ja mislim da kako bismo ostvarili konzistentnost, da bi to bio minimalan uslov koji bi trebao da se ispuni sada u ovoj fazi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Bonomi, meni je drago da je gospodin Najs dao tu informaciju koja je meni zaista do sada bila nepoznata. Ja sam bio u uverenju da su te "Bele knjige" koje čine zvanične dokumente jugoslovenske Vlade, sa statističkim podacima, fotografijama, imenima ljudi i tako dalje, prihvaćene. Ja ne znam na koji ćete način rešiti da ti dokumenti konačno budu prihvaćeni i da uđu u ovaj spis, jer ja ne znam kakav drugi način ima, već da ih prezentiram, da tražim da uđu u spis, a može se ustanoviti da je reč o dokumentima Vlade Jugoslavije. Uzgred budi rečeno, te knjige su štampane i na srpskom i na engleskom i ja sam predao kopije tih knjiga na engleskom jeziku, dakle, tako da možete da se upoznate s njihovom sadržinom bez ikakvih teškoća i bez prethodnog prevođenja.

SUDIJA BONOMI: Hteo bih nešto da predložim. Možda vam to neće odgovarati, gospodine Miloševiću, ali radi se o tome da bi gospođica Higinis mogla znatno da pomogne, budući da bi ta vrsta tehničkog materijala mogla da se predoči na jedan određen način, a ona bi mogla da vas posavetuje u vezi sa tim, a takođe da se to

stavi u određeni kontekst tokom izvođenja vaših dokaza. Bez sumnje, radi se o materijalu koji ne treba detaljno da se analizira tokom nečijeg usmenog svedočenja, međutim neki podnesak u vezi sa tim bi nam pomogao. Dakle, takav jedan pristup koji je različit od ostalog pristupa, od ostalog materijala, možda bi vam to pomoglo da tokom ograničenog perioda za izvođenje svojih dokaza, predočite što više materijala.

ADVOKAT HIGINS: Časni Sude, htela bih samo da kažem jednu stvar. Dokument D136 koji je obeležen u svrhu identifikacije, jeste jedan deo iz "Belih knjiga" i mislim da je to predočeno preko svedoka Milana Kučana, ako se dobro sećam.

SUDIJA KVON: Da, ali to je bio samo jedan izvadak.

ADVOKAT HIGINS: Da. Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Kvon, ja sam uz svoje uvodno izlaganje dao svih tih šest knjiga Vlade Jugoslavije sa kompletnom dokumentacijom.

SUDIJA KVON: Da. Spomenuli ste sedam "Belih knjiga" u svojoj uvodnoj reči. Međutim, nisu ponuđene kao dokazni predmet. Evo, približavamo se kraju. Možete da postavite još jedno pitanje, a videćemo kako ćemo da rešimo problem tih knjiga. Ako imate pitanja za svedoka, izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa ja sam upravo nameravao da citiram par citata iz ove knjige, ono šta vi već imate prevedeno, dakle u tabulatoru 4. Gospodine Baleviću molim vas da pogledate četvrtu stranu. I na engleskom je to, sticajem okolnosti, četvrta strana. Kod vas je to treći pasus odozdo, a na engleskom tekstu od trećeg pasusa odozgo. Dakle, vi ste u pitanju koje sam vam postavio, prethodno odgovorili da se pojavila aktivnost te takozvane UČK 1995. godine. Ovaj citat glasi: "Od početka 1995.

godine”, nadam se, gospodo, da možete da pratite na engleskom “od početka 1995. godine do kraja 1998. godine, albanske terorističke bande izvršile su ukupno 1.845 oružanih napada na pripadnike i objekte Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije i na građane svih nacionalnosti i njihovu imovinu. Na meti 1075 terorističkih napada bili su policajci, 745 su građani stambeni i poslovni objekti, a 25 napada je bilo usmereno na naselja i objekte u kojima žive izbeglice iz bivših jugoslovenskih republika”. Sledeći pasus kaže: “U tim zločinačkim pohodima albanskih terorističkih hordi, mučki i najčešće zverski ubijeno je 364. ljudi. Među njima su bili 122 policajca i 242 civila sa Kosova i Metohije, od kojih”, da istaknemo “97 Albanaca. Istovremeno je teže i lakše povređeno 605 lica, od kojih 426 pripadnika Ministarstva unutrašnjih poslova i 179 građana svih nacionalnosti”. A onda se dalje govori u sledećem pasusu da je oteto 249 ...

SUDIJA KVON: Gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Molim.

SUDIJA KVON: Zaustavite se na trenutak i postavite pitanje pa ćemo onda da prekinemo sa radom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Baleviću, vi ste ... Vama su poznati ovi podaci, pretpostavljam?

SVEDOK BALEVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vi lično imate uvid i možete da svedočite u nekim od tih konkretnih događaja o kojima ste mogli da steknete svoje lično iskustvo? Samo mi odgovorite da ili ne?

SVEDOK BALEVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi da li nešto znate o napadu na policiju 2. avgusta 1995. godine?

SVEDOK BALEVIĆ – ODGOVOR: To je napadnuta policijska stanica broj 1 u centru Prištine, jedna od naših najmodernijih i najopremljenijih policijskih stanica. I bio sam na licu mesta, ali posle izvršenog napada i samo pogledao i otišao dalje.

SUDIJA KVON: Gospodine Miloševiću, to je sve za danas. Gospodine Baleviću, prekinućemo sa radom do utorka sledeće nedelje u 9.00. To je 1. februar. Tokom ove pauze ne smete da kontaktirate, blio sa optuženom ili sa njegovom saradnicima. Sada prekidamo sa radom.

Fond za humanitarno pravo